

II СЕМЕСТР

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ІМЕННИКІВ У МОВЛЕННІ. НЕЗВИЧАЙНА ЗВИЧАЙНА ЗИМА.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Тема. Велика буква в назвах міст, сіл, вулиць, площ, майданів (2 год)

Мета. Закріплювати і поглиблювати знання учнів про іменники, ознайомити з написанням великої букви в назвах населених пунктів, виховувати гордість за свою Батьківщину.

Дидактико-методичне забезпечення. Медіаресурси із зображенням міст України; відомих майданів: Свободи (Харків), Незалежності (Київ) та ін.; тексти на картках.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Активізація мисленнєвої діяльності учнів.

- Як по-іншому ми називаємо слова, які означають назви предметів? На які запитання відповідають іменники? Наведіть приклади іменників, які відповідають на запитання **хто?**, **що?** З якої букви пишуться імена, по батькові, прізвища людей? Наведіть приклади. З якої букви пишуть клички тварин? Наведіть приклади.

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Робота з медіаресурсами (малюнками).

- Розгляньте зображення. (Доцільно демонструвати зображення відомих міст України, які легко впізнають діти... або вчитель сам називає місто...). Як називається це місто? Як називається його центральна вулиця? Як називається головна площа міста?

4.1. Узагальнення вчителя.

- Запам'ятайте, діти, що всі назви міст, сіл, вулиць, площ, майданів пишуть з великої букви.

5. Робота з підручником.

5.1. Відповіді на запитання вправи 1 (усно).

5.2. Засвоєння змісту правила (с.8). Наведення прикладів.

5.3. Самостійна робота: виконання вправ 2,3 (с.8).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

5.4. Опрацювання тексту (вправа 4). Вибіркове списування. Перегляд і обговорення фотоілюстрацій (с.9).

6. Робота в групах.

- Кожна група отримує картку, на якій записаний текст. Ви прочитаєте зміст тексту і виконаєте завдання, до нього.

Картка 1.

Визначіть, яку букву ви напишете у виділених словах: велику чи малу.

(**О, о**)ксана і (**М, м**)аксим живуть у селищі (**С, с**)тепанівці. Їхня школа знаходиться на вулиці (**С, с**)теповій. Школа носить ім'я Степана (**Р, р**)уданського.

Картка 2.

Знайдіть і виправте помилки.

Харків – велике місто. У ньому є пам'ятник Тарасу Шевченку, майдан свободи. Заходиться пам'ятник на вулиці Сумській. Майдан свободи – найбільший майдан не тільки в Україні, а й в Європі.

Картка 3.

Поясніть написання виділених слів.

Видатний український поет і художник **Тарас Григорович Шевченко** народився в селі **Моринці**. Дитячі роки **Тарас** провів у сусідньому селі **Кирилівці**. Йому довелося жити в селах **Лисянці, Стеблеві, Тарасівні, Вільшані**. Пізніше у своїх творах **Тарас Григорович** описав усі ці села.

7. Робота над словом **метро**, вимову і правопис якого треба запам'ятати.

- Діти, хто знає, що таке «метро»? У яких містах України є метро? Хто був пасажиром метро? Чим вразило вас метро? (Можна дітям показати відео Київського, Харківського, Дніпровського метро). Правильно вимовте слово «метро». Який склад наголошений? Яку букву пишемо після «м»? Запам'ятайте написання цього слова. Яка цікавинка «заховалась» у слові «метро»? (Вправа 6 с.9).

8. Узагальнення-висновки учнів.

- Розкажіть, що ви знаєте про написання великої букви? Наведіть приклади для підтвердження своїх міркувань.

9. Самостійна робота за матеріалами вправи 6. (с.9) та її перевірка.

10. Колективна робота над змістом і завданням вправи 7 (с.9), вправи 8, 9 (с.10). Самоперевірка виконаної письмової роботи.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

11. Робота в парах. Вправи із словотворення.

- Утворіть назви мешканців від назв міст (вправа 9, с.10).

12. Розгадування ребусів (вправа 10).

(Міст + о – місто... Черкаси, Канів, Бердичів...

Вулиця – Лісова, Гайова, Вербова).

13. Підсумки уроку.

- Послухайте слова Алли Свашенко:

Назви міст – це не просто слова,

Це історія краю жива.

- Як ви зрозуміли зміст цих слів? Пригадайте, на честь кого названі міста Київ, Львів? З яких слів утворилася назва міста «Житомир»? Поміркуйте, звідки походить назва міста Запоріжжя. А вашого міста/селища, вулиці? З якої букви пишуть назви міст, сіл, вулиць, площ, майданів? Наведіть приклади.

14. Домашнє завдання.

Тема. Свято радості і єднання

Матеріал до уроку. Г. Кирпа «7 січня – Різдво Христове».

Мета. Розширювати уявлення дітей про християнські свята, удосконалювати навички свідомого читання, розвивати мовлення учнів, виховувати шанобливе ставлення до звичаїв і традицій нашого народу.

Дидактично-методичне забезпечення. Відео-фільм «Різдво Христове», малюнкове зображення страв до Святвечора; книжка «Свята, традиції, звичаї українського народу» / Упорядник Г. Кирпа. – Х.: Белкар – книга, 2013.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.
2. Актуалізація життєвого досвіду учнів.

2.1. Бесіда.

- Діти, промайнули зимові канікули. Вони, на мою думку, подарували вам гарний настрій, веселі розваги, чудові свята. Хто поділиться враженнями про зимові канікули? (Діти обмінюються враженнями, розповідають, як провели зимові канікули). Хто пригадає, що є символом Нового року? Де ви зустріли Новий рік? Хто був вашим гостем? Що найбільше запам'яталося від зустрічі цього свята?

2.2. Розгляд малюнкових зображень. 12 страв до Святвечора.

- Хто знає назви страв, зображених на малюнках? Символом якого свята є вони? Хто готує страви до святкового столу? Чи допомагаєте ви готувати страви? Які саме? Яку страву вважають найголовнішою? Коли смакують 12 стравами?

2.3. Узагальнення вчителя.

- За давніми традиціями, різдвяне святкування починається ще ввечері напередодні Різдва. Вечір цей зветься Святим чи Святвечором. Саме Різдво припадає на 7 січня (25 грудня). Це один із найбільш шанованих днів у календарі для всіх християн та одне з найважливіших родинних свят, магічний день, коли кожна сім'я створює в оселі атмосферу затишку, добробуту, злагоди, любові... Якщо ви хочете більше дізнатися про звичай і традиції нашого народу, пов'язаних зі святкуванням Різдва, зверніться до книжки «Свята, традиції, звичаї українського народу» із серії «Світ навколо тебе» (учитель демонструє цю книжку або її зображення в інтернеті), яка доповнить, поглибить ваші знання про це величне свято.

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.
4. Ознайомлення з текстом Г.Кирпи «7 січня – Різдво Христове».

4.1. Читання твору мовчки.

4.2. Перевірка первинного сприйняття змісту твору з використанням ігрового прийому «так чи ні».

- Діти, я буду ставити запитання, а ви будете відповідати лише одним словом: «так чи ні».

- ◆ Різдво Христове відзначають 6 січня? (Ні).
- ◆ Одне з найбільших християнських свят є Різдво Христове? (Так).
- ◆ Різдво Христове – це свято смутку і образ? (Ні).
- ◆ Різдво Христове покликане об'єднувати людей, зробити усіх кращими? (Так).
- ◆ На святковому столі має бути 15 страв? (Ні).
- ◆ Чи вважають люди дідух на столі символом щастя? (Так).
- ◆ Уся родина сідає за різдвяний стіл, коли з'явиться місяць на небі? (Ні).
- ◆ Прочинають і закінчують вечерю варениками з капустою? (Ні).

4.3. Аналіз змісту ілюстрації до твору.

- Розгляньте уважно малюнок. Яку думку виразив художник? Які події, явища, прикмети показав? Які засоби для цього використав: колір, настрій родини, святковий стіл...? Що об'єднує зміст твору і зміст ілюстрації?

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

4.4. Повторне перечитування твору учнями вголос в групах.

- Діти, кожна група читає один абзац і готує запитання, яке поставить класу. Відповідатиме учень/учениця, на якого/яку вкажуть.

4.5. Робота з методичним апаратом твору.

Відповіді на запитання, вміщені наприкінці твору.

Виконання різнорівневих завдань та їх перевірка.

5. Перегляд відеофільму (фрагменту фільму) «Різдво Христове». Обмін враженнями.

6. Підсумок уроку.

- Про яке християнське свято ви прочитали текст? Коли відзначають Різдво Христове? Чому, на вашу думку, це свято вважають святом радості і єднання людей? Який вечір називають Святвечором? Що нового ви дізналися про свято Різдва Христового?

7. Домашнє завдання.

- Розпитайте у своїх рідних, яких традицій, звичаїв дотримується ваша сім'я до Різдва Христового.

Тема. Надзвичайна страва

Матеріал до уроку. М. Хоросницька «Кутя».

Мета. Поглиблювати знання учнів про звичаї і традиції нашого народу, удосконалювати навички виразного і свідомого читання, пробуджувати інтерес до сімейних традицій.

Дидактико-методичне забезпечення. Слова-картки, малюнкове зображення різдвяних страв.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

- Діти, ви запитували своїх рідних про те, яких традицій дотримується ваша сім'я, готуючись до Різдва? Поділіться отриманою інформацією з нами. (Діти розповідають). Хто знає, з чого готують головні страви Святвечора – узвар і кутю? Розкажіть про це.

3. Підготовка учнів до сприймання змісту вірша М. Хоросницької «Кутя».

3.1. Бесіда.

- Чи знаєте ви, діти, як називається святковий вечір, головними стравами якого є також кутя та узвар? Чому цей вечір називають «Щедрим»? Якими стравами смакують цього вечора люди?

3.2. Лексико-орфоепічна робота з елементами семантичної.

- Прочитайте слова-картки: **до смаку, на порі, натомість, зовється, опісля, заманється, звичай, лишень.**

Значення яких слів вам зрозуміле, а яких – ні? Доберіть близькі за значенням слова до слів: **на порі** (на часі, зараз), **до смаку** (добра, апетитна, смачна); **опісля** (потім, пізніше), **заманється** (хотіти, бажати, прагнути), **лишень** (тільки).

3.4. Гра «Доберіть риму».

- Зима «заморозила» слова, «розтопіть» їх і знайдіть їм співзвучні.

на порі́	лиш
кулі́ш	замане́ться
зове́ться	день
спра́ва	дітвора́
лише́нь	стра́ва
часте́нько	солоде́нько

4. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

5. Робота над віршем М. Хоросницької «Кутя».

5.2. Читання вірша учителем.

5.2. Перевірка первинного сприйняття змісту вірша.

- Про що ви прослухали вірш? Які емоції виникли у вас, слухаючи вірш? Про що нагадав вам вірш? Яке ставлення автором до улюбленої страви нашого народу? А ваше?

5.3. Читання вірша учнями мовчки.

- Прочитайте вірш мовчки. Зверніть увагу на слова, що римуються.

5.4. Читання вірша учнями вголос.

◆ Імітативне читання.

◆ Виразне читання вірша строфами.

◆ Читання з виконанням завдань.

- Прочитайте рядки, у яких авторка підкреслює любов усіх до куті; згадуються щоденні страви; авторка говорить про те, скільки разів і коли їдять кутю; авторка висловлює ставлення до звичаю.

◆ Повторне виразне читання вірша.

6. Робота з методичним апаратом до вірша.

6.1. Відповіді на запитання, вміщені наприкінці тексту.

6.2. Виконання різнорівневих завдань та їх перевірка.

7. Робота з розвитку мовлення учнів.

7.1. - Поміркуйте і скажіть: «Як ви розумієте вислів: «Медом куті не зіпсуєш»? А що думаєте про це ви?

7.2. - Розкажіть, як би ви приготували кутю для своєї родини? Які інгредієнти є обов'язковими, а які ви додасте на свій смак?

8. Підсумок уроку.

- Який настрій викликав у вас зміст вірша? Які рядки цієї поезії вам би хотілося вивчити напам'ять? Що спільного у змісті вірша і твором Г. Кирпи «7 січня – Різдво Христове? Підтвердіть свої думки словами кожного твору.

Розгляньте страви, зображені на малюнку. Які з них є на столі на Святвечір, а які – на Щедрий вечір? Якими стравами вам би хотілося поласувати на Щедрий вечір? Коли ми відзначаємо Щедрий вечір? Яких традицій на Щедрий вечір дотримуються у вашій родині? Розкажіть про них.

9. Домашнє завдання.

- Навчіться виразно читати вірш; за бажанням, вивчіть рядки, які найбільше сподобалися, напам'ять.

Тема. Велика буква в назвах річок, озер, морів, гір (2 год)

Мета. Поглибити знання учнів про написання великої букви у власних назвах, розвивати пам'ять, увагу, виховувати любов до рідного краю.

Дидактико-методичне забезпечення. Опорні картки для словниково-логічних вправ, опорна схема; книжка «Енциклопедія для чомучок»: книга друга – Х.: Белкар – книга, 2018 (серія: «Світ навколо тебе»).

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Актуалізація опорних знань учнів.

2.1. Групування слів за вказаною ознакою: **прізвища людей, клички тварин, назви міст (сіл), назви вулиць (майданів).**

- На картках вказані ознаки, за якими ви повинні згрупувати слова.

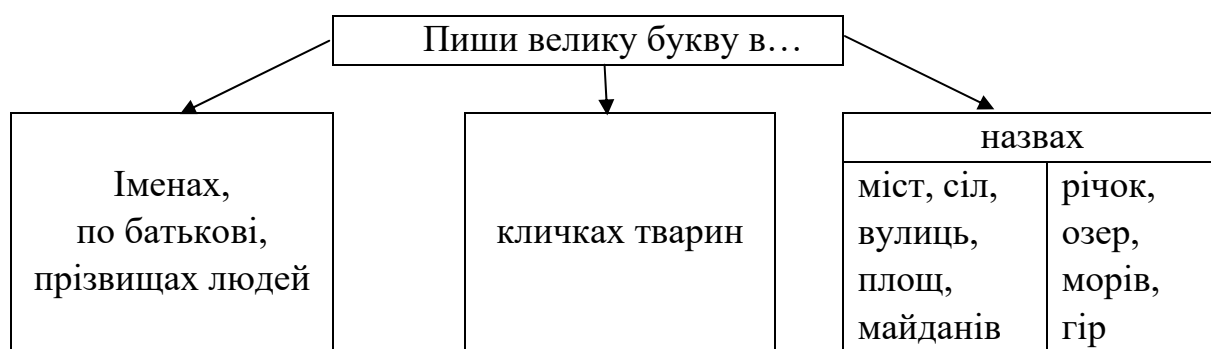
(Учитель прикріплює почергово картки на дошці, учні добирають слова за вказаною ознакою або вибирають із записаних на дошці).

Петриненко, Мурчик, Нікополь, Вербівка, Миру, Волі, Солов'яненко, Лиска, Калинчук, В'юнок, Миколаїв, Дружби, Садова.

2.2. Повторення написання великої букви у власних назвах.

3. Мотивація навчальної діяльності учнів.

3.1. - Розгляньте опорну схему «Пиши велику букву в...»

- Що зі змісту схеми вам відомо? Наведіть приклади до відомої вам інформації. Що є для вас новим? Якщо назва схеми «Пиши велику букву в...», то з якої букви треба писати назви річок, озер, морів, гір? Зробіть висновок.

3.2. Згрупуйте слова за вказаними ознаками: **річки, озера, моря, гори.**

Святязь, Дунай, Охотське, Японське, Синевір, Дністер, Альпи, Карпати.

3.3. Робота над вимовою і написанням слова «**озна́ка**» (усно).

- Сьогодні ми часто вживаємо слово «озна́ка». Прочитайте слово, дотримуючи правильного наголосу. Поділіть слова на склади (оз-на-ка). Чому так? Який склад наголошений? Як можна перенести це слово з рядка в рядок? Складіть зі словом «ознака» речення. Яка спільна ознака покладена в основу написання великої букви? Скористайтеся опорною схемою.

4. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

5. Робота з підручником.

5.1. Каліграфічна хвилинка: **Др, Оз, Мо, Гг; річка, озеро, море, гора.**

5.2. Читання, аналіз змісту вправ 1,2 (с.11) та виконання завдань до них.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

5.3. Колективне опрацювання вправи 4 (с.11).

5.4. Списування з ускладнювальними елементами (вправа 5). Перевірка виконаного завдання.

6. Узагальнення й систематизація знань учнів.

- Перегляньте ще раз опорну схему. Самостійно складіть правило про вживання великої літери на письмі. До кожної позиції, зазначеної на схемі, наведіть приклади.

7. Перевірка домашнього завдання (вправа 6).

8. Бесіда «Земля – планета голуба».

- Чи знаєте ви, діти, чому землю називають голубою планетою? (Учні висловлюють свої припущення).

Слово вчителя.

- Якщо дивитися на Землю з космосу, то ви побачите кулю блакитного кольору. І це тому, що три чверті її поверхні займає вода. Вам, очевидно, буде цікаво знати, що Земля має 4 океани. Хто знає, як називають океани? (Тихий, Атлантичний, Індійський, Північний Льодовитий). **З якої букви ви писатимете назви океанів?** Земля має 75 морів. Назвіть моря, які ви знаєте. (Азовське, Чорне, Мертве, Жовте, Середземне, Червоне, Каспійське, Саргасове...) З якої назви пишуть назви морів? Чи чули ви щось про найдивовижніші річки? (Одна з них Кришталева річка, або її ще називають Річка п'яти кольорів. Вона знаходиться в Колумбії. Вода змінює свій колір залежно від пори року – вона може бути зеленою, блакитною, чорною, фіолетовою, жовтою. Це природне диво пояснюється водоростями, що ростуть на дні річки. Вони мають різні кольори і зацвітають у певний сезон.

Королевою усіх річок вважають Амазонку (Південна Америка) – найдовшу, наймогутнішу, найповноводнішу річку світу.

Найбільшою річкою світу Європи є Дунай, яка несе свої води через територію Австрії, Словаччини, Угорщини, Хорватії, Сербії, Болгарії, Румунії, Молдови, України. Головною річкою України є Дніпро.

На землі багато озер. Серед найбільших – озеро Верхнє (на кордоні США і Канади), Вікторія (Африка), Байкал (Росія). В Україні краєм озер називають волинське Полісся, яке налічує понад 200 озер. Найвідоміші серед них Шацькі озера: Світязь, Піщанське, Пулемецьке, Луки, Перемут, Люцимер, Турське і десятки інших. Характерною ознакою Шацьких озер є те, що вони здебільшого сполучаються між собою річкою Прип'ять, протоками і каналами.

Найбільшим і найкрасивішим озером Українських Карпат є Синевир, інша назва – Морське око.

Якщо ви захочете знати більше про океани і моря, річки та озера, гори та печери, про їхніх унікальних мешканців, а також про дивовижні прояви природи – цунамі, смерчі, що також мають назви, якими наділяє їх людина, то ознайомтесь з книжкою «Енциклопедія для чомучок: книга друга. – Х.: Белкар – книга, 2018. – (Серія: «Світ навколо тебе»).

(Учитель демонструє обкладинку книжки).

Ви дізналися, чому Землю називають голубою планетою. Скажіть, з якої букви будете писати назви океанів, морів, рік, озер, гір?

9. Робота з підручником.

9.1. Каліграфічна хвилинка: **Кк, Льв, Ми; Київ, Львів, Миколаїв.**

9.2. Самостійна робота. (Вправи 7,8).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

9.3. Робота в парі. (Вправа 9).

9.4. Письмо з пам'яті. (Вправа 10).

9.5. Аналіз написання і вимови слова «медаль».

10. Підсумки уроку.

- З якої букви пишуть назви морів, озер, річок, океанів, гір? Коли ще вживаємо велику літеру на письмі? Наведіть приклади.

Поміркуйте і дайте повну відповідь на запитання:

◆ Яке місто є столицею України? З якої букви треба писати назву міста?

◆ Які слова в реченні ви напишете з великої букви, чому?

Тарас Григорович Шевченко народився в селі Моринці.

◆ Яка назва річки згадується в реченні: «Київ розкинувся на берегах Дніпра»? З якої букви напишете назву річки?

11. Домашнє завдання. Вправа 6 (перший урок); вправа 11 (2 урок).

Тема. Яке зимове слово найголовніше?

Матеріал до уроку. Н. Кир'ян «Зимові слова».

Мета. Збагачувати й активізувати словниковий запас учнів, удосконалювати навички правильного і виразного читання; виховувати почуття прекрасного.

Дидактико-методичне забезпечення. Зображення ковзанів, лиж, снігура, синички, санчат; зображення зимових розваг.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Виразне читання вірша М. Хоросницької «Кутя»; відповіді на запитання:

◆ З якими інгредієнтами приготувати кутю до святкового столу?

◆ Які страви згадує авторка у вірші?

◆ У які вечори прикрашає кутя святкові столи?

◆ Як авторка називає кутю?

2.2. Читання вірша напам'ять (за бажанням).

3. Підготовча робота до сприйняття змісту вірша Н. Кир'ян «Зимові слова».

3.1. Робота з наочністю.

- Розгляньте малюнки. Назвіть предмети, зображені на них. Що об'єднує ці предмети?

3.2. Лексико-семантична робота.

- Поясніть значення таких слів: **ковзанка, груба (пічка)**. Від якого слова утворилося перше слово? Чи є в когось вдома груба? Чим вона відрізняється від печі?

3.3. Гра «Добери риму».

- Визначіть, які слова римуються. (Слова записані на дошці).

Лід	синички
шуба	піч
рукавички	груба
Оксани	сани

3.4. Логічні вправи.

- Прочитайте записані на дошці слова: **санки (гринджоли); сніг, мороз, заметіль, бурулька, колядка, щедрівка, лід, іній; чоботи, лижі, ковзани, шуба, кожушок, валянки, сніжки**.

Поміркуйте, що об'єднує ці слова? Чи можна прочитані вами слова назвати «зимовими»? Які ще «зимові» слова ви знаєте?

4. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

5. Робота над змістом вірша Н. Кир'ян «Зимові слова».

5.1. Читання вчителем вірша.

5.2. Перевірка первинного сприйняття змісту вірша.

- Як авторка назвала вірш? Які «зимові» слова вона використала у вірші? Які почуття викликав у вас вірш? Чому? Чи викликали у вас «зимові» слова відчуття холоду? Які саме? А від яких «зимових» слів ставало тепло?

5.3. Підготовка учнів до виразного читання вірша.

◆ Розстановка логічно-смислових та пунктуаційних наголосів і пауз. (Учні олівцем розставляють наголоси та паузи, вчитель читає вірш).

◆ Напівголосне колективне читання вірша відповідно до складеної партитури.

5.4. Виразне читання вірша учнями вголос.

5.5. Виразне читання-відповідь вірша учнями вголос.

- Прочитайте виразно відповідь словами вірша на запитання:

◆ Які «зимові» слова об'єдналися довкола слова «сніг»?

◆ Які «зимові» слова викликали у вас відчуття приємного тепла? Чому?

◆ Про яких зимових пташок згадує авторка у вірші?

◆ Яку загадку сховала авторка в останньому реченні вірша?

5.6. Робота з методичним апаратом до вірша.

◆ Відповіді на запитання, розміщені наприкінці вірша.

◆ Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

6. Застосування знань на основі творчої роботи над текстом.

- Поміркуйте, пошукайте в тексті, прочитайте слова, які за змістом об'єднали слово «сніг» (сніжинки, снігурі), «тепло» (шуба, піч, пальто, груба, теплі рукавички), «розваги» (лід, ковзанка, лижі, ковзани, сани).

- Що об'єднує слова «ковзанка» і «ковзани». Поміркуйте, які слова могли сховатися у них. З букв кожного слова утворіть по 6 нових слів.

1-в

ковзанка

(Козак, закон,
казан, наказ,
казка, ваза...)

2-в

ковзани

(Закон, вози,
нива, знаки,
вазони, кози...)

- Розгляд та аналіз змісту картини «Зимові розваги».

7. Узагальнювальна робота.

- Про що розповіла авторка у вірші? Якими «зимовими» словами ви збагатили свій словник? Які картинки зринули у вашій уяві під час читання вірша?

8. Підсумок уроку.

8.1. Гра «Кому я належу?»

- Прочитайте прізвища авторів творів та їхні назви. Визначте, хто є автором вказаних творів.

Ганна Кирпа

Кутя

Марія Хоросницька

Зимові слова

Надія Кир'ян

7 січня – Різдво Христове

8.2. Відгадування загадок.

◆ Що це за птиця, що сонця боїться? (Сніжинки)

◆ Без пензлика і олівця

Та малює без кінця. (Мороз).

◆ Лечу, кручу, на весь світ бурчу. (Завірюха).

Біла морква униз головою росте. (Бурулька).

- Які зимові слова, що трапилися серед відгадок, не використала Надія Кир'ян у своєму вірші?

9. Домашнє завдання.

За бажанням, вивчити вірш напам'ять. Читати виразно. Визначити рядки вірша і намалювати до них зображення.

Тема. Зимові розваги

Матеріал до уроку. «Весела зима» (за К. Ушинським).

Мета. Розвивати мислення й мовлення учнів, навчати встановлювати смислові зв'язки між словами, виховувати почуття колективізму.

Дидактико-методичне забезпечення. Малюнкове зображення зимових розваг, предметне зображення слів-відгадок (ковзани, лижі, сани).

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Виразне читання вірша учнями.

2.2. Читання вірша напам'ять, за бажанням, з демонстрацією малюнків до самостійно обраних частин твору.

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Робота з наочністю.

- Розгляньте картину. (Якщо немає плакатного зображення, то можна використати малюнок у підручнику, с.23). Який настрій викликає картина, чому? Що (кого) художник зобразив на передньому плані? Що бачите в центрі, ліворуч, праворуч? Що зображено на задньому плані? Що, на вашу думку, є найважливішим у змісті картини? Яку думку висловив художник? Які ознаки, явища він показав? Як він це підкреслив? Як представлені герої картини? У якій ситуації вони показані? Як художником переданий настрій героїв? Чим заворює зміст картини? Який колір переважає у природі? Чи спостерігали (бачили) ви такі явища навколо себе, які зображені на картині? Чи містить картина елементи казковості, які саме? На які зимові розваги, що зображені на картині, ви звернули увагу? А які зимові розваги приваблюють вас?

5. Робота над твором «Весела зима» (за К. Ушинським).

5.1. Установка на сприймання змісту твору.

- Поміркуйте, чи можна замінити заголовок «Весела зима» на інший.

5.2. Читання твору учнями мовчки.

5.3. Перевірка первинного сприйняття змісту.

- Як автор назвав твір? Чи можна дібрати до твору інший заголовок? Який? («Зимові розваги», «Зимові витівки», «Зимові веселощі»...) Найточніший заголовок, на вашу думку, який? (Авторський).

5.4. Повторне читання твору учнями вголос.

- Прочитайте твір. Розгляньте малюнок до нього. Чи всі зимові розваги, описані автором, відображені художником на малюнку?

5.5. Робота над мовними засобами твору.

- Прочитайте перший абзац твору. Які слова використав автор, щоб показати різні природні явища? Якими словами автор описує сильний вітер зі снігом? (Захурделить, сніговиця). А які ще слова, близькі за значенням до цих, ви знаєте? (Хуртовина, заметіль, завірюха, віхола, хуга...). Яку картину можна намалювати до змісту цієї частини твору? Розкажіть.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

- Прочитайте другий абзац твору. Як ви доповнили б його зміст? Поміркуйте і встановіть зв'язок між словами: ліпить – ?, мурує – ? спускається – ?, гасає – ?, ходить – ?

- Що у цих зв'язках є «зайвим»? Чи ходите ви на лижах? Можна ходьбу на лижах назвати зимовими розвагами?

- Прочитайте третій абзац. Розкажіть про свої почуття, які навіває ця частина твору. Як цьому посприяв автор?

5.6. Узагальнювальна робота над змістом твору.

- З яким настроєм треба читати твір? Прочитайте лише ті слова, які передають веселощі. Намагайтеся передати свій настрій, відповідаючи на запитання: «Чи сподобався вам твір? Чим?»

5.7. Робота з методичним апаратом до твору.

- Відповіді на запитання, вміщені наприкінці твору.

- Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

6. Відгадування загадок.

- Розгадайте загадки. Укажіть на малюнок-відгадку.

По стежині, по дорозі
Бігти я у них не в змозі,
По снігу не йдуть як слід:
До вподоби тільки лід. (Ковзани)

Беруть вони з гори розгін,
Коли немає хуртовини.
А вгору їх на мотузку
Тягнути треба по сніжку. (Сани).

Дві в руках, дві в ногах –
Не провалишся в снігах,
А поїдеш легко ти
І залишиш два сліди. (Лижі).

- Діти, лижі, сани, ковзани використовують лише для розваг? Які зимові види спорту ви знаєте? Послухайте ще одну загадку і скажіть, який вид зимового спорту приховано у слові-відгадці.

Чорна мишка через лід
Бігла, залишивши слід,
А за нею хлопець квапив
Дерев'яну гнуту лапу. (Шайба та ключка. Хокей)

7. Підсумки уроку.

- Чи сподобався вам урок? Що вас найбільше зацікавило? Про що розповісте вдома рідним? Послухайте вірш Тамари Коломієць і скажіть, про яку зимову розвагу розповіла авторка?

Снігова казка

Усе засипав білий сніг,
А за ним одлига – на поріг.
І ми в дворі, де я живу,
Зліпили казку снігову.

Ось ведмідь – товстий дивак –
Сніжку пробує на смак.
Ось вовчисько-м'ясолюб
Зирить – взять кого на зуб...

Ось лисичка гостровуха
Гороб'ячий щебет слуха.
Ось зайчиська куцохвості
Всіх запрошують у гості.

А оце – сніговик,
В цілім світі мандрівник.
В капелюх його вберем,
Буде в нас він казкарем.

- Що привабило вас у сніговій казці?

8. Домашнє завдання.

Підготувати розповідь про свою улюблену зимову розвагу.

Тема. Число іменників (2 год.)

Мета. Ознайомити учнів з категорією числа іменників, звернути увагу на їх кількісну співвіднесеність, сприяти розвитку мовного чуття, виховувати спостережливість, охайність.

Дидактико-методичне забезпечення. Опорна схема «Число іменників», малюнкове зображення зимової пори, предмети шкільного приладдя.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Актуалізація опорних знань учнів. Перевірка домашнього завдання.

- Що ви знаєте про вживання великої букви? Поясніть написання великої літери у словах, які ви вставляли замість крапок, виконуючи домашнє завдання. Назвіть ланцюжок букв у слові «медаль». Скільки букв і скільки звуків у цьому слові? Чому? На яке запитання відповідає це слово? Наведіть приклади іменників, які відповідають на запитання «хто?»

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Сприймання й первинне усвідомлення нового матеріалу. Мотивація навчальної діяльності.

4.1. Робота з опорною схемою «Число іменників». Ознайомлення учнів з терміном «число іменників». (Вправа 6, с.15).

4.2. З'ясування суттєвих ознак категорії числа іменників.

◆ Гра «Один – багато».

- Я, діти, називаю (показую) один предмет, а ви називайте багато таких же предметів.

Олівець, ручка, книжка, пенал, підручник, зошит.

◆ Робота в парах (вправа 1, с.14).

4.3. Каліграфічна хвилинка: **Чч, Ии, Сс; число, один, множина.**

5. Осмислення нових знань.

5.1. Відтворення засвоєного матеріалу за змістом вправ 2,3 (с.14, 15).

Фізкультхвилинка

5.2. Робота в групах.

Виконання завдань-вправ:

1 група – вправа 4 (с.15).

2 група – вправа 5 (с.15).

3 група – вправа 7 (с.15).

4 група – вправа 8 (с.16).

5.3. Аналіз змісту правила (с.16) та виконання вправи 9 (с.16).

6. Узагальнення й систематизація знань учнів.

6.1. Робота з сюжетним малюнком «Зимова пора».

- Назвіть предмети, які зображені в однині. Утворіть множину від назви цих слів. Які предмети зображені у множині? Утворіть однину від назв цих предметів.

6.2. Робота над вимовою і написанням слова «помилка» (вправа 10, с.16).

- Прочитайте слово. Зверніть увагу на наголошений склад. Скільки складів у слові? Який склад ненаголошений? У якому числі вжите слово? Утворіть форму множини, правильно наголошуючи відповідний склад. Складіть речення з цим словом.

7. Домашнє завдання. Вправа 11.

8. Встановлення спільних та відмінних ознак в іменниках однини і множини.

7.1. Робота з предметними зображеннями: парта, дошка, стіл, альбом. У якому числі вжиті іменники, які ви назвали? Утворіть форму множини. У чому подібність слів? (Означають однакові предмети). Чим відрізняються слова? (Позначають різну кількість предметів).

9. Перевірка домашнього завдання (вправа 11).

- Яку групу предметів ви записали? Які іменники вжиті у формі множини?

9.1. Каліграфічна хвилинка: **Хх, Сс, Цц; хуга, слово...**

10. Самостійна робота (вправа 12) та її перевірка.

11. Словниково-логічні вправи на класифікацію за вказаною ознакою (вправа 13, с.17).

12. Робота над вимовою і написанням слова «дятел».

- Слово «дятел» вжите в якому числі? Назвіть ланцюжок звуків у цьому слові. Назвіть тверді приголосні звуки. Як звучить перший звук? Чому? Яким умовним значком позначите звук [д']?

Утворіть від слова «дятел» форму множини. Зверніть увагу, як правильно у цій формі звучить слово (дятли).

Запам'ятайте вимову і написання цього слова.

13. Робота в групах.

1, 2 групи – вправа 14 (с.17).

3 група – вправа 17 (с.18).

Перевірка виконаної роботи.

14. Підсумки уроку.

- У якому числі можуть вживатися іменники? Утворіть форму однини від іменників: браті́, се́стри, діду́сі, бабу́сі.

- Утворіть форму множини від іменників: жі́нка, ді́вчина, хлопець, чоловік.

- У якому числі стоять іменники: Чернівці, Черкаси, Гімалаї, Альпи, гроші, терези, кросівки, канікули.

- У якому числі вжиті такі іменники, як дружба, добро, Говерла, Київ, золото, Дніпро.

15. Домашнє завдання.

Вправа 15. Вивчити правило на с.16.

16. Виконання завдань з рубрики: «Перевір себе»

1. Продовж речення.

Слова-назви істот відповідають на запитання _____.

2. Назви слова, які відповідають на запитання **хто?**

Зима, сніг, снігур, синиця, хуртовина, заметіль, лисиця.

3. Назви слова, які відповідають на запитання **що?**

Юнак, хлопець, дівчинка, учениця, дім, школа, аркуш, учень, книжка.

4. Підкресли слова, які написані з великої букви. Поясни їхній правопис.

Тарас Григорович Шевченко – видатний український поет.

5. Підкресли слова, які написані з великої букви. Поясни їхній правопис.

Сергійко і Наталя годують телятко Зірку, а Дениско і Андрійко напувають водою лошат Соколика і Орлика.

6. Впиши назви міста, села, вулиці.

Ми живемо у місті Харкові.

Ми живемо у селі Калинівка.

Наша школа розташована на вулиці Грушевського.

7. Допиши першу букву в кожному слові.

...деса, ...ернігів, ...унай, ...ністер, ...зовське море.

8. Допиши першу букву в кожному слові.

...орне море, озеро ...иневир, річка ...рип'ять.

9. У якому числі вжиті іменники?

Буква, літера, абетка, алфавіт, азбука.

10. У якому числі вжиті іменники?

Книжки, підручники, зошити, парти, ручки.

Тема. Добрі наміри

Матеріал до уроку. А. Костецький «Добрий сніговик».

Мета. Розвивати мовлення та мислення учнів. Удосконалювати навички виразного читання, пробуджувати бажання робити добрі справи, виховувати любов до природи.

Дидактико-методичне забезпечення. Предметні зображення: білка, пташка, заєць, олень; жолуді, горіхи, пучок верболозу (осики), соняшникове насіння, сіль, жмут сіна.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Розповіді учнів про улюблену зимову забаву.

2.2. Читання тексту «Весела зима» (за К. Ушинським).

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Підготовча робота до сприйняття змісту твору А. Костецького «Добрий сніговик».

4.1. Читання з дошки слів парами.

Навіщо – віща, уночі – ідучі, дорóги – нóги, стирчіть – спить, спить – заліть, ним – дім, ніс – ліс, ліс – одніс, послухай – вуха.

- Прочитайте слова парами. Поміркуйте, чи римуються слова в кожній парі?

4.2. Словниково-семантична робота.

- Поясніть, як ви розумієте значення таких слів, як **навіщо** (для чого?), **нишком – тишком** (тихенько, мовчки), **заметіль кудлата** (хуртовина; великі, лапаті сніжинки сиплються на землю).

5. Робота над твором А. Костецького «Добрий сніговик».

5.1. Установка на сприймання змісту твору.

- Послухайте твір А. Костецького «Добрий сніговик» і скажете, що нагадує він: легенду, оповідання, казку?

5.2. Читання вчителем твору та перевірка первинного сприйняття його змісту учнями.

- Який літературний жанр нагадує прослуханий твір? Чим? Які добрі наміри мав сніговик? Як ви вважаєте, може сніговик здійснити свої наміри?

5.3. Читання твору учнями мовчки; відповіді на запитання, вміщені наприкінці тексту.

5.5. Робота над виразним читанням твору.

◆ Підготовча робота до виразного читання.

- З якою інтонацією треба читати слова дітей? Який тон ви оберете для читання слів-відповідей сніговика? З яким настроєм слід читати твір?

◆ Діалогічне читання.

- Між ким відбувалася розмова? Запитання може ставити одна особа? А відповідь хто дає?

◆ Виразне читання твору за схемою «Питання – відповідь».

5.6. Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

5.7. Узагальнювальна робота над змістом твору.

- На що схожий твір «Добрий сніговик»? Що в ньому казкового? Що хотів підкреслити цим автор? Який висновок ви зробили для себе? Яка основна думка твору?

6. Підсумок уроку.

6.1. Гра «Що і кому?»

- Розгляньте предметні зображення тварин та ті предмети, які я вам показуватиму. Поміркуйте, з якою метою я їх демонструю вам. Пограємо в гру «Що і кому?» Не залишіть без їжі жодну тваринку і пам'ятайте, що ми повинні турбуватися про них та берегти природу.

6.2. Висновки-узагальнення.

- Якими добрими думками і намірами порадував сніговик? Чи можна стверджувати, що діти зростатимуть добрими людьми, чому? Чим ви можете поповнити перелік добрих справ?

7. Домашнє завдання.

Виразно читати твір, вибрати частину твору, до якої зможете намалювати свою ілюстрацію.

Мета. Чому заєць взимку не мерзне?

Матеріал до уроку. Латвійська казка «Як заєць з морозом сперечався».

Мета. Активізувати читацьку пам'ять учнів, збагачувати словниковий запас, удосконалювати навички виразного читання, виховувати почуття відповідальності та бажання читати казки.

Дидактико-методичне забезпечення. Таблиця «Дотримуйся інтонації».

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.
2. Перевірка домашнього завдання.
 - 2.1. Виразне читання твору «Добрий сніговик» А. Костецького.
 - 2.2. Вибіркове зачитування уривків твору, до яких намальовані ілюстрації.
 - 2.3. Діалогічне читання тексту вірша.
3. Повідомлення теми уроку, мотивація навчальної діяльності.
4. Підготовча робота до сприйняття змісту латвійської казки «Як заєць з морозом сперечався».
 - 4.1. Робота з таблицею «Дотримуйся інтонації».
 - Діти, у таблиці записані слова. Їх треба прочитати з тією інтонацією, якої вимагає розділовий знак над колонкою.

!	•
Перетворити	Сперечався
не зможеш	заєць
зможу	майнула думка
г'яряче	поб'ємося об заклад
заморозиш	морозити
кричить	не думає
ти дивись	випуклими

- 4.2. Лексико-семантична робота.
 - Прочитайте ще раз слова з таблиці. Поясніть значення таких слів: **сперечатися, майнула, випуклі**. Значення яких слів чи словосполучень залишилося вам незрозумілим?
5. Робота над казкою «Як заєць з морозом сперечався».
 - 5.1. Читання казки учнями мовчки.
 - 5.2. Перевірка первинного сприйняття змісту казки.

- Заєць з морозом сперечався чи сварився?
- Що спричинило суперечку?
- Чи вдалося морозу здійснити свої наміри, чому?

5.3. Повторне інтонаційне читання казки учнями вголос.

5.4. Робота з методичним апаратом казки.

- ◆ Аналіз змісту ілюстрації та її «озвучення».
- ◆ Відповіді на запитання, вміщені наприкінці казки.
- ◆ Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

5.5. Узагальнювальна робота над змістом казки.

- Хто з героїв вам більше до вподоби, чому?
- Чи сподобалося вам завершення суперечки?
- Що би вам хотілося змінити в казці, чому?
- Яку користь суперечка принесла зайцю?
- А нашкодив чимось мороз зайцеві?
- Який висновок можна зробити, ознайомившись зі змістом казки?

6. Підсумки уроку.

- З якою казкою ви ознайомилися на уроці? Чи вона сподобалася вам? Які почуття виникли у вас, коли сперечалися герої казки? Яким є завершення казки?

7. Домашнє завдання.

Прочитати казку з дотриманням інтонації героїв. Скласти продовження казки, де головні герої потоваришували.

8. Виконання завдань з рубрики: «Перевір себе»

1. *Про який привіт розповіла Надія Красоткіна? Пригадай назву цього твору.*

2. *Хто з авторів описав найрізноманітніші форми сніжинок? Як називається цей твір?*

3. *Якого кольору буває сніг? Хто допоміг тобі побачити або уявити це?*

4. *Зірка Мензатюк написала твір:*

А «Мільйон мільйонів сестричок»;

Б «Мільйон мільйонів братиків»;

В «Мільйон мільйонів хмаринок».

5. *Розкажи, чому зиму називають веселою?*

6. *Які зимові слова ти пам'ятаєш?*

7. *Пригадай, про що розповіла казка «Як заєць з морозом сперечався».*

8. *Поміркуй, чому Анатолій Костецький назвав вірш «Добрий сніговик»? Чим нагадує цей твір казку? Поясни.*

9. *Які свята відзначають узимку? Назви своє улюблене свято. Який текст про зимові свята тобі найбільше сподобався? Чому?*

Тема. Вчимося складати розповідь

Мета. Сприяти розвитку мислення та зв'язного мовлення учнів, формувати оцінні судження, виховувати почуття краси та естетичний смак.

Дидактично-методичне забезпечення. В. Наумчук, М. Наумчук. Зошит з розвитку зв'язного мовлення. 2 клас.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Актуалізація життєвого досвіду учнів.

2.1. Вступне слово вчителя.

- За вікном у нас зима, про яку ви вже багато читали, ділилися враженнями які отримали від власних спостережень за змінами в природі, у житті людей. Ми всі милуємося білосніжним вбранням дерев і кущів, радіємо за землю, що спить під пухнастою ковдрою, усміхаємося, коли бачимо, як сріблясто-мереживні сніжинки танцюють у повітрі. Зима приносить з собою неповторну красу, гарний настрій, веселі розваги і чудові свята.

2.2. Бесіда. Розповіді учнів.

- Який настрій подарувала зима вам? Чим приваблює вас ця пора року? Які дива подарувала вона цьогоріч? Як з друзями ви проводите дозвілля? Які розваги захоплюють вас? Чи отримуете ви насолоду від казкового полону, у який вас узяла зима?

2.3. Активізація словникового запасу учнів.

- Доберіть до запропонованих іменників слова, якими ми характеризуємо те чи інше явище.

Зима (чепурна, холодна, морозяна, весела, сніжна, прекрасна, чарівна, казкова...)

Сніг (білий, пухнастий, м'який, чистий, лапятий, краплистий, іскристий...)

Сніжинка (мереживні, сріблясті, пухнасті, зірчасті, променисті, рясні, волохаті, сніжно-білі...)

Мороз (міцний, злий, сильний, тріскучий...)

- Які ще «зимові» слова ви знаєте?

3. Повідомлення теми уроку, мотивація навчальної діяльності.

4. Робота з зошитом.

4.1. Колективна робота «Чому по-різному говорять про зиму?» (Завдання 1).

4.2. Складання розповіді про пташок за змістом вірша і запитаннями (завдання 2).

4.3. Робота з деформованим текстом. Переказування змісту новоутвореного тексту.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

4.4. Робота з текстом «Сніговик» (завдання 1): читання твору, відповіді на запитання, аналіз змісту малюнків (усно).

5. Складання розповіді учнями та її запис. Зачитування учнями розповідей.

6. Самостійне опрацювання вірша О. Сенатович «Сніговик-питайлик».

7. Підсумок уроку.

- Чи сподобався вам урок? Що на уроці було найбільш цікавим? Яку розповідь ви склали? Чи до вподоби вам ваші розповіді? Чим зачаровує нас зима? Чи хочеться вам додати кольорів до сніжно-білої зими? Яких і чому?

ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ

Тема. Наші помічники – газети

Мета. Розширювати уявлення учнів про дитячі періодичні видання; удосконалювати вміння орієнтуватися в дитячих газетах; пробуджувати бажання читати газети.

Дидактико-методичне забезпечення. Дитяча художня книжка, журнал, підшивка дитячих газет, вирізки з газет, інтернет-газети.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Відгадування загадки.

Голубка біла
в наш дім залетіла.
Що в світі бачила,
про все розповіла. (Газета).

3. Повідомлення теми уроку, мотивація навчальної діяльності.

4. Актуалізація життєвого досвіду учнів.

- Прочитайте записи на дошці:

- ◆ Новині з усієї планети.
- ◆ Книжкова родина.
- ◆ Газета – наш добрий помічник і мудрий радник.
- ◆ Про все на світі і т.п.

- Як ви вважаєте, ці записи стосуються теми нашого уроку? Який із записів найточніше підказує, про що ми будемо розмовляти на уроці?

5. Робота з дитячою художньою книжкою, журналом, газетою.

- Назвіть книжкову родину (книжка, журнал, газета). Як називається книжка? Розгляньмо всі разом книжку. Хто з вас може дати вичерпну інформацію про книжку?

- Як називається журнал? Що ви можете розповісти про журнал? Чим відрізняється журнал від книжки?

- Яку назву має газета? Чи передплачує ваша родина газети? Кому вони адресовані: дорослим чи дітям? Які їхні назви? Чи читають у ваших родині інтернет-газети? Що приваблює читачів у газеті?

6. Аналіз та загальна характеристика газети.

(Учитель демонструє газету для дорослих читачів і будь-яку дитячу газету, ставить запитання, діти відповідають).

- Чим газета нагадує книжку? А чим відрізняється? Як ви думаєте, у газети один автор чи багато?

- Хто подає матеріали до газети? Як називають дописувачів? (Кореспонденти).

- Хто опрацьовує і систематизує надісланий матеріал? (Редактори). Щоб дізнатися прізвища редакторів, треба переглянути останню сторінку газети. (Вчитель показує, зачитує сам і залучає дітей). У газеті є прізвища і головного редактора. (Учитель зачитує).

- Як ви думаєте, хто бере участь у випуску газети? (Кореспонденти, журналісти, редактори, редакційна колегія, коректори, художники...).

- Чи мають відношення до випуску газет лісники, лісоруби, працівники паперових комбінатів? Чому ви так вважаєте?

- Хто, на вашу думку, бере участь у випуску інтернет-газет?

- Як газети потрапляють на прилавки газетних кіосків, у наші оселі, у бібліотеки?

- Скільки разів на тиждень ми можемо зустрічатися зі своїми новими друзями – газетами? Де цю інформацію можна отримати? (Біля назви газети вказують її періодичність),

- Чи вказана біля назви газети дата її випуску, номер, рік видання? (Учитель показує, де можна отримати цю інформацію та зачитує її).

- Чи можна дізнатися, скільки примірників (або який тираж) газети надруковано? На якій сторінці повідомляють про це? На різних сторінках газети вміщують різну інформацію?

- Як оформлена газета? Чи є в ній світлини, малюнки? Хто їх автор? Як про це дізнатися? Чи виділені в газеті заголовки? Як це зроблено?

- Як зберігають усі примірники газети, що вийшли друком протягом року? (Учитель показує підшивку газет). А чи можна зберегти цікавий матеріал з газети в умовах сім'ї, не роблячи підшивки? (Так, можна робити вирізки з газет).

- Щоб запам'ятати, з якої газети зроблено вирізку, слід на ній записати дату видання газети та її назву. У центральних бібліотеках країни зберігають газети з перших років їх видання. Познайомившись з такою підшивкою, можна дізнатися, які події відбувалися в давні часи, про що писали газети, про що читали люди в той чи інший період. Газета – це літопис країни, її народу.

- Чим дитяча газета подібна до газети для дорослих? Про що в ній пишуть? Як розташований матеріал для читання на газетних сторінках? Хто пише в дитячу газету? Коли і як вона виходить друком? Чи можуть бути дописувачами дитячої газети діти? Що незвичного ви помітили в дитячій газеті?

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

7. Розповідь учителя про першу газету у світі.

- Діти, перша газета з'явилася в Римі в першому столітті до нашої ери. Вона аж ніяк не нагадувала сучасну газету. За пропозицією древньоримського видатного діяча Юлія Цезаря, перша газета мала вигляд гіпсової плити, на якій записували різні повідомлення про події в місті. Зацікавленість римлян повідомленнями на гіпсових плитах зростала. Тоді було вирішено розмножувати тексти. Окремі повідомлення записували на невеликих глиняних табличках і продавали їх населенню.

Гіпсові плити мали спеціальні назви. Вони, звичайно, не були схожі на справжню газету. І все-таки це були газети: вони виконували одне з основних завдань – повідомляли новини.

Плити виставляли досить значний час. Вони припинили своє існування лише на початку IV століття нашої ери.

Назва слова «газета» пішла від дрібної срібної монети «газета», яка була колись у Венеції. За цю дрібну монету можна було поснідати, купити дешевий одяг, аркуш дрібно списаного паперу. Цей аркуш був необхідний венеціанцям. У ті часи Венеція переживала період тривалого розквіту. Сюди звозили товари з багатьох країн Європи. Тому всім необхідна була точна інформація. З'явилися люди, які збирали інформацію, обмінювалися нею та об'єднувалися в групи. Таких людей стали називати «новелантами» або «газетантами». Вони інформацію записували на невеличких аркушах паперу. За такий аркуш платили одну газету – срібну монету. Звідси і пішла назва аркуша паперу. Так народилася назва – газета. А через декілька десятиріч це слово стало назвою друкованого листа у Франції. Запозичене у французів слово «газета» прижилося у слов'янських мовах. З'явилася і нова професія – «збирач новин». Пізніше їх стали називати журналістами.

8. Цікавинки про газети (розповідь вчителя).

- Чи знаєте ви, діти, що:

- ◆ Першість серед областей України за кількістю місцевих газет і журналів належить Львівщині, на другому місці – Київська область.
- ◆ Перша в Україні газета «Львівський кур'єр» польською мовою вийшла у 1749 році.
- ◆ Найстарішою з існуючих в Україні газет є «Демократична Україна», заснована у червні 1918 р.
- ◆ Найменше за розміром періодичне видання вийшло друком у Львові в 1881 р. Це була газетка «Пріятель дітей». Її формат 9x12 см. Такою ж була і газетка «Правди божіи». Обидві друкували в друкарні Ставропігійського університету.

(За матеріалами книги рекордів України «Україна в цікавих фактах. – Л.: Слово, 1992).

9. Гра «Уяви себе кореспондентом дитячої газети».

- Діти, не лише кореспонденти або постійні дописувачі пишуть свої статті в газети та журнали. Пишуть читачі, які хочуть поділитися думками про ту чи іншу подію, якість явище, про вчинок друга, про дружний клас, про хороший вчинок і т.п. Уявіть себе кореспондентом дитячої газети. Кожен має написати в газету про те, що нас хвилює, цікавить, про що мріємо... Усно складіть розповідь (замітку). Подумайте і підготуйте розповідь про те, що ви напишете в газету. (Учні розповідають своїх замітки (дописи)).

10. Читання-розгляд учнями дитячих газет. Обмін враженнями.

11. Підсумки уроку.

- З якою книжковою родичкою ви познайомилися на уроці? Хто з них «народився» першим? Від якого слова походить слово «газета»? Що це слово означало у давнину? Чим зацікавила вас газета, з якою ви самостійно працювали? Що прочитали? Розкажіть.

12. Рекомендації до позаурочної діяльності з журналами , газетами.

- Розглядайте газети, журнали. Шукайте в них цікаву для себе інформацію. Діліться нею зі своїми друзями. Якщо буде можливість і бажання, зробіть вирізку з газети. Принесіть її до школи. Поділіться новиною з однокласниками.

Тема. Перевір себе (2 год)

Мета. З'ясувати ефективність засвоєння теми «Дослідження ролі іменників у мовленні», удосконалювати навички свідомого читання, діалогічного мовлення, розвивати зв'язне мовлення, виховувати почуття відповідальності.

Дидактико-методичне забезпечення. В. Наумчук, М. Наумчук «Зошит з української мови та читання». 2 клас. Частина 2.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Повідомлення теми та мети уроку, мотивація навчальної діяльності.

3. Робота з зошитом.

3.1. Самостійне опрацювання учнями тексту Н.Забіли «Древній Київ» та завдань до нього. (Завдання 1, 2, с.3).

3.2. Списування (завдання 3).

3.3. Самоконтроль: вживання великої літери на письмі (завдання 4).

Фізкультхвилинка

4. Актуалізація знань учнів про категорію числа іменників.

4.1. Виконання завдань 5-8 (с.4, 5).

4.2. Самоперевірка виконаних завдань.

5. Тестовий контроль «Перевір свої досягнення» (с.6,7).

6. Слухання твору В. Сухомлинського «Дивний мисливець» (с.68).

Фізкультхвилинка

7. Тестова перевірка сприйняття на слух твору «Дивний мисливець» В. Сухомлинського (с.8).

8. Перевірка говоріння як виду мовленнєвої діяльності (завдання 1, с.9).

9. Перевірка вмінь зв'язного мовлення учнів з опорою на малюнок і запитання (завдання 2, с.9).

10. Підсумки уроку.

- Чи всі впоралися з завданнями? Яке із завдань було найлегшим (найцікавішим, найважчим)? Під час виконання яких завдань вам хотілося поставити запитання вчителю? Зараз запитайте про те, що вас турбувало? Які завдання були подібні до тих, що ви виконували на уроках раніше?

Ми всі разом зробимо висновки-узагальнення.

- Які слова ми називаємо «іменниками»?

- На які питання відповідають іменники? Наведіть приклади іменників, які відповідають на питання хто?, що?

- У якому числі можуть вживатися іменники? Вкажіть число іменників: зима, сніг, сніжинки, лід, річки, озера.

- Коли на письмі вживається велика буква?

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИРАЖАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПРИКМЕТНИКІВ, ВИКОРИСТАННЯ ЇХ У МОВЛЕННІ. МАЙСТРИ ДОБРИХ СПРАВ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Тема. Слова, що вказують на ознаки предметів (прикметники) (2 год)

Мета. Ознайомити учнів з терміном «прикметник», допомогти зрозуміти, що здатність передавати безпосередню ознаку властива лише прикметникові, розвивати мислення й мовлення, збагачувати словниковий запас дітей, виховувати повагу до людей праці.

Дидактико-методичне забезпечення. Предметні зображення: яблуко, груша, лимон, малина, м'яч, будинок, чоботи, книжка – зображення зимового пейзажу, опорна схема «Ознаки предмета».

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Підготовка учнів до сприйняття нового матеріалу.

2.1. Робота з предметними малюнками.

- Діти, я показуватиму предмет, а ви називатимете його ознаку за вказаною прикметою.

Яблуко (на запах) – запашне; груша (на смак) – солодка; лимон – (за кольором) – жовтий; малина (за розміром) – маленька; м'яч (за формою) – круглий; будинок (за матеріалом) – цегляний; чоботи (за призначенням) – зимові; книжка (за змістом) – цікава.

- Діти, ви правильно вказували на ознаки предметів. Отже, кожний предмет має властиві йому ознаки.

2.2. Гра «Словотворці» (усно).

- Від іменників утворіть нові слова, які вказують на ознаку предметів.

Зима – зимовий, весна – ..., літо – ..., осінь – ..., вовк – ..., заєць – ..., мир – ..., загадка – ..., сонце – ...

2.3. Гра «Впізнай мене».

- За ознаками впізнайте предмет.

◆ Свіжий, теплий, запашний, пшеничний ... (хліб)

- ◆ Жовте, холодне, зимове ... (сонце)
- ◆ Ясне, синє, високе, безхмарне... (небо)
- ◆ Біла, снігова, пухка, тепла ... (ковдра)
- ◆ Холодний, вітряний, морозяний, зимовий ... (день)
- ◆ Співуча, рідна, солов'їна, ніжна ... (мова)

Узагальнення: за ознакою можна впізнати предмет.

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Засвоєння нового матеріалу.

4.1. Постановка запитань до слів-ознак.

- Поміркуйте, на які питання відповідають слова – ознаки предметів.

Добрий (який?), чудова (яке?), прекрасне (яке?), хороші (які?)

Доберіть слова, які відповідають на питання **який?** (радісний, веселий, жартівливий), **яка?** (розумна, змістовна, цікава), **яке?** (тепле, ніжне, спокійне), **які?** (дужі, сильні, працьовиті).

4.2. Висновок: слова, що вказують на ознаки предметів, відповідають на питання який?, яка?, яке?, які?

4.3. Ознайомлення з терміном «прикметник».

◆ Слова, що вказують на ознаки предметів і відповідають на питання який?, яка?, яке?, які? називають прикметниками.

- Дослідіть, від якого слова могло утворитися слово «прикметник». Доберіть до нього близьке за значенням. (Ознака).

Запам'ятайте! Здатність називати ознаки предметів властива лише прикметникам.

Наведіть приклади прикметників, що відповідають на питання який? (яка? яке? які?)

5. Робота з підручником.

5.1. Опрацювання змісту правила.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

5.2. Робота в групах. Виконання завдань 1, 2, 3 (с.27, 28).

5.3. Самостійна робота (за матеріалами вправи 4, с.28) та її перевірка.

6. Розвиток мовлення учнів. Слухове письмо з виконанням завдання.

- Поясніть, як ви розумієте значення висловлювань. Підкресліть прикметники. Усно поставте до них питання.

◆ Нових друзів наживай, старих не забувай.

◆ Від теплого слова і лід розмерзає.

◆ Весела думка – половина здоров'я.

7. Письмо з пам'яті (на час).

Зима морозяна надворі,

Замети білі на землі.
Зоріють в небі ясні зорі.
Заснули зайчики малі.

Н. Забіла

- Підкресліть іменники разом з прикметниками. Поясніть значення слова «зоріють» (світять, виблискують...)

8. Узагальнення-підсумок.

- Як називають слова, що вказують на ознаки предметів? На які запитання відповідають прикметники? З якими словами пов'язані завжди прикметники? Доберіть до назв предметів ознаки:

- ◆ за кольором – небо, сонце;
- ◆ за матеріалом – стіл, кухоль;
- ◆ за смаком – щавель, сіль.

9. Домашнє завдання.

Прочитати правило, навести власні приклади. Вправа 5, с.29.

10. Перевірка домашнього завдання.

11. Актуалізація знань учнів про прикметник.

11.1 Робота з опорною схемою.

- Розгляньте схему «Ознаки предмета».

	колір	розмір	форма	смак	?
лимон (який?)					
груша (яка?)					
яблуко (яке?)					
вишні (які?)					

- Які ознаки називає прикметник? Якими ознаками ви можете доповнити схему? (Матеріал, зовнішність, характер...) Доберіть до іменників прикметники за вказаними ознаками.

11.2. Добір іменників до прикметників.

- Діти, до прикметників доберіть іменники, яким характерні такі ознаки:

- ◆ свіже, прозоре, прохолодне, весняне... (повітря)
- ◆ веселі, дзвінкоголосі, заклопотані... (пташки)
- ◆ білокора, кучерява, струнка... (берізка)
- ◆ швидкий, гомінкий, маленький... (струмок)

11.3. Робота з картиною «Зимовий пейзаж».

- Розгляньте картину. Назвіть усі предмети, зображені на ній, разом з їх ознаками. Складіть з утвореним словосполученням речення (усно).

- Поміркуйте, чи допомагають прикметники робити нашу мову багатію, ніжною, поетичною, досконалішою... Висновок зробимо наприкінці уроку.

12. Вибірковий слуховий усний диктант.

- З тексту вірша виберіть прикметники. З яким іменником вони пов'язані, скажете усно.

Тепла і ніжна – в матусі рука.
Дужа й солона вона – в моряка.
У сталевара – міцна, мозолиста.
В лікаря – чуйна, шорстка – в хлібороба.
Тільки ніяка рука – у нероби.

Л. Савчук

- Чому по-різному авторка називає руки? Як по-іншому можна назвати руки? (Працьовиті). Ваші рученята також працюватимуть, тож почніть писати в зошитах.

13. Каліграфічна хвилинка: Пп, Рр, Ее; предмет.

(Повторення про структуру букв, типи їх з'єднань з іншими буквами).

- Зверніть увагу на вимову і написання слова «предмет». На яке запитання відповідає це слово? Доберіть до слова «предмет» ознаки (за вибором учнів).

14. Робота з підручником.

14.1. Самостійна робота (вправа 7).

14.2. Робота в групах (за матеріалами вправи 8). Перевірка виконаного завдання.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

15. Колективно-творча робота.

- Діти, ми маємо перетворити іменникові сполучення слів у прикметниково-іменникові.

Іграшка з паперу – (паперова іграшка),
шишка з сосни – ..., стежка в лісі – ...,
квіти весни – ..., промені сонця – ...,
сукня з шовку – ..., гілка верби –

16. Слухове коментоване письмо.

Бамбукового ведмедика називають пандою. Живе звір у лісах із бамбуку. Панди їдять молоді паростки цієї рослини. Панди – рідкісні тварини. У них цікаве забарвлення. Голова й тулуб білі, а передні лапи і вушка – чорні. Навколо очей теж чорні круги.

17. Підсумки уроку.

- То які слова роблять нашу мову ніжною, мелодійною, красивою, живою, лагідною...? Що ви дізналися про прикметник? (Учні відповідають зв'язним висловлюванням).

- Послухайте зміст вірша, у якому багато прикметників. Які почуття виникнуть у вас, розкажете після слухання.

Земля – ласкава, люба, рідна,
а сонце – щире, золоте,
і небо – лагідне, блакитне,
життя – прекрасне, дороге.

А очі – добрі, ніжні,
а голос – чистий і дзвінкий,
а руки – теплі і надійні,
а погляд – сонячний, ясний.

Квітки у полі – білі, сині,
червоні, жовті, голубі,
хмарки у небі – бистрокрилі,
весняні, літні, зимові.

Висновки.

Усі ознаки слова називає, жодного не обминає прикметник. Він робить нашу мову співучою, солов'їною, барвінковою, рідною...

- Які почуття викликав у вас вірш? А настрої який?

18. Домашнє завдання.

Вправа 9 (с.29).

Тема. Що віддаси, сторицею вернеться

Матеріал до уроку. Н. Красоткіна «Добро творити», М. Чепурна «Золота хвилина».

Мета. Спонукати учнів до роздумів, розвивати мовлення, удосконалювати навички виразного читання, виховувати бажання приносити користь людям.

Дидактико-методичне забезпечення. Записи прислів'їв на картках (або дошці); ілюстративний матеріал про хороші справи (медіаресурс: волонтерські справи: допомога й догляд за людьми-інвалідами, тваринами; посадка дерев, кущів; допомога старшим, молодшим).

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Інтонаційне читання латвійської казки «Як заєць з морозом сперечався».

2.2. Розповідь казки з іншою кінцівкою твору.

2.3. Мотивація навчальної діяльності учнів.

- Як ви думаєте, діти, мороз для зайця зробив добру справу, відступившись від нього? Як можна оцінити поведінку зайця стосовно його самого? Для себе він добру справу робив? Чому ви так вважаєте?

3. Робота з наочністю.

3.1. Робота з ілюстративним матеріалом.

- Розгляньте малюнкове зображення різних справ. Як чинять люди, коли рятують тварину від загибелі, голоду; коли садять дерева; коли надають допомогу літнім людям або тим, хто пересувається в інвалідному візку; чи збирають теплий одяг та продукти харчування і передають тим, хто потребує їх?..

3.2. Читання прислів'їв, приказок, розкриття їх змісту.

◆ Менше обіцяй – більше роби.

◆ Як ми людям, так і люди нам.

◆ З миру по нитці – голому сорочка.

◆ Коли люди до тебе добрі, то ти будь ліпший.

◆ Не одежа красить людину, а добрі діла.

◆ Добрі помирають, а діла їхні живуть.

◆ Посієш вчинок, виросте звичка.

4. Повідомлення теми уроку, мотивація навчальної діяльності.

5. Робота над змістом вірша Н. Красоткіної «Добро творити».

5.1. Лексико-семантична робота.

- Поясніть, як ви розумієте значення таких слів і висловів: **фраза, межа, добродійність, сториця, мудро жити, сонце в серці мати, йти від серця.**

5.2. Читання вірша вчителем.

5.3. Перевірка первинного сприйняття змісту вірша.

- Які почуття викликав у вас прослуханий вірш? Чи навіває вірш спогади про ваш власний життєвий досвід? До чого авторка закликає кожного з нас? Чи варто хвалитися своїми добрими справами?

5.4. Підготовка до виразного читання вірша.

◆ Складання мовленнєвої партитури читання: розстановка смислових, інтонаційних наголосів, пауз.

◆ Імітативне читання учнів за вчителем.

5.5. Виразне читання вірша учнями.

5.6. Повторне читання вірша з виконанням завдань.

- Прочитайте вірш і дайте відповідь на запитання, вміщені наприкінці тексту.

◆ Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

5.7. Узагальнювальна робота над змістом вірша.

- Як ви зрозуміли пораду авторки «з любов'ю на людей і світ дивись й твори добро»? Чи зрозуміли ви пояснення авторки, що значить бути людиною? Які вислови, що записані на картках (дошці), близькі за змістом до авторської думки?

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

6. Активізація мисленнєвої діяльності учнів.

- Чи можна стверджувати, що люди, які творять добро, мають золоті руки? Як ви розумієте значення вислову «золоті руки»? Слово «золоті» вжиті в прямому чи переносному значенні? А якщо буде таке сполучення слів: «золота хвилинка». У якому значенні тут ужите слово «золота»? Чи правильно ви міркуєте, переконаєтеся, прослухавши вірш М. Чепурної «Золота хвилинка».

7. Робота над віршем «Золота хвилинка» М. Чепурної.

7.1. Слухання змісту вірша. (Учитель виразно читає вірш).

Золота хвилинка

У великій книзі на столі
прочитала по складах Марина:
«Найдорожча всюди на землі –
Золота хвилинка».
Дівчина у матері пита:
– Що таке хвилинка золота?
Мати доню ніжно цілувала,
Усміхнулась і отак сказала:

– Із хвилинок золотих, дитя,
все людське складається життя.
А чому їх марнувать не треба:
за хвилину хтось злетить у небо,
хтось ялинку чи кленок посадить,
щось корисне другові порадить.
І від цього так душі приємно,
Що живеш ти в світі недаремно.
Ось і ти, як виростеш, в житті
не марнуй хвилини золоті.

Марія Чепурна

7.2. Перевірка сприйняття змісту вірша.

- Як ви думаєте, Марина була школяркою чи дошкільнятком? Дівчинка, на ваш погляд, виросте допитливою? Чи вдалося мамі пояснити донечці, що таке «золота хвилина»? А ви як зрозуміли цей вислів?

7.3. Читання вірша учнями; відповіді на запитання, вміщені наприкінці тексту.

- Що спонукало авторку написати цей вірш?
- Що зацікавило Марину в книзі?
- Як мама пояснила донечці, що таке «золота хвилина»?

7.4. Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

- Поміркуй, чому авторка надає значення кожній хвилині життя.
- Що, на твою думку, можна зробити за одну хвилину?
- Проаналізуй свій режим дня. Чи вистачає тобі часу зробити щось корисне і приємне?

7.5. Визначення головної думки вірша.

8. Підсумок уроку.

- Які ваші враження від змісту обох віршів? Що об'єднує обидва твори? Чого прагнуть навчити своїх читачів обидві авторки? Що у цих віршах є найважливішим?

- Чи виникло у вас бажання прочитати ще якісь твори, написані цими авторками?

- З якими творами цих авторок ви вже знайомі?
- Які рядки в обох віршах говорять про одне і теж, але різними словами?

9. Домашнє завдання.

Виразно навчитися читати вірші. В одному з них визначити рядки, які хотілося б вам вивчити напам'ять. Вивчіть їх.

Мета. Добро робити не важко

Матеріал до уроку. Я. Стельмах «Санчата».

Мета. Навчати учнів аналізувати і висловлювати оцінні судження, удосконалювати вміння читати в особах, виховувати почуття доброти, щирості, взаємодопомоги.

Дидактико-методичне забезпечення. (Дивись попередній урок читання).

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.
2. Перевірка домашнього завдання.
 - 2.1. Виразне читання віршів.
 - 2.2. Читання напам'ять уривків з віршів.
3. Повідомлення теми уроку, мотивація навчальної діяльності.
4. Робота над змістом оповідання Я.Стельмаха «Санчата».
 - 4.1. Читання тексту оповідання учнями мовчки з виконанням завдання.
 - Прочитайте мовчки оповідання.
 - 1. Позначте слова, вислови, значення яких вам незрозумілі.
 - 2. Назвіть усіх персонажів (дійових осіб) твору.
 - 4.2. Перевірка первинного сприйняття змісту оповідання.
 - Які слова, вислови ви позначили? Хто може розкрити їхній зміст? (На дошці записані слова: **Ярослав, Митько, дядечко, тіточка, бабуся**).
 - Прочитайте слова, записані на дошці. Як ви думаєте, чи всі дійові особи, про яких йдеться в оповіданні, представлені?
 - Яке ім'я не згадується в тексті, але воно присутнє в нашій уяві? (Ярослав).
 - Як ви вважаєте, автор описав ситуацію, яка трапилася з ним та його другом?
 - Що трапилося з хлопчиками? Чи сподобалася вам їхня поведінка?
 - Чи з добрими думками поверталися хлопчики додому? Про що це говорить?
 - Прочитайте вже відомі вам вислови. Який, на вашу думку, може бути характеристикою головних героїв оповідання? Озвучте цей вислів і спробуйте пояснити, чому саме його ви обрали як один із способів характеристики хлопчиків.
 - 4.3. Читання оповідання вголос за схемою: учитель – учні (слова автора читає вчитель; дядечка, хлопчиків, тіточки, бабусі – учні) з дотриманням інтонаційно-смыслових пауз.
 - 4.4. Інтонаційне читання діалогу:

дядечко – хлопчики – тіточка – бабуся.

4.5. Робота з методичним апаратом до твору: аналіз змісту малюнка; відповіді на запитання, вміщені наприкінці тексту; виконання та перевірка різнорівневих завдань.

4.6. Узагальнювальна робота над змістом оповідання.

- Хто автор прочитаного вами оповідання? Як він назвав свій твір?

- Чи можуть санчата бути одним з головних образів твору? Чому ви так думаєте?

- Як автор ставиться до всіх представлених образів?

Прочитайте слова: санчата, дядечко з паличкою, хлопчики, тіточка, хлоп'ята, бабуся. Вони вам підкажуть відповідь на поставлене запитання. Яка головна думка твору? А яка частина оповідання примусила вас усміхатися?

- А яка – здивуватися?

5. Підсумки уроку.

- Чи сподобалося вам оповідання? Що саме ви би хотіли, щоб трапилося з вами?

- Якими можна назвати стосунки між хлопчиками? Чи добру справу зробили хлоп'ята?

- Яке ваше ставлення до героїв твору? А ви би вчинили так, як хлопчики чи по-іншому? Чому? Чого навчає вас оповідання?

6. Домашнє завдання.

Підготувати розповідь про власну цікаву історію. Навчитися читати оповідання в особах.

Тема. Зміна прикметників за питаннями (2 год)

Мета. Навчати дітей правильно ставити запитання до прикметників, керуючись смислом слів, допомогти дітям зрозуміти зв'язок прикметників з іменниками, виховувати любов до природи.

Дидактично-методичне забезпечення. Листяний гербарій, картки зі словами «так», «ні».

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Тестова перевірка теоретичних знань. (Учні піднімають картки зі словами «так» чи «ні»).

◆ Слова, що вказують на ознаки предметів – це – прикметники? (Так).

◆ Прикметники відповідають на питання хто? що? (Ні).

◆ Слова: **гарячий, свіжий, смачний, запашний** – це іменники? (Ні).

◆ Слова «**духмяний, пшеничний, свіжий**» відповідають на питання який? (Так).

◆ Слова **рання тепла сонячна** відповідають на питання яке? (Ні).

◆ Слова «**глибоке, синє, бурхливе**» відповідають на питання яке? (Так).

2.2. Перевірка виконаних завдань до вправи 9.

2.3. Узагальнення.

- Що таке прикметник? На які запитання відповідає прикметник? З якими словами в реченні пов'язаний прикметник.

Доберіть два прикметники до слова **дошка**. Доберіть два прикметники до слова **клас** (приміщення). Поставте запитання до прикметників.

Доберіть два прикметники до слова **вікно**. Поставте питання до прикметників.

3. Повідомлення теми уроку, мотивація навчальної діяльності.

4. Актуалізація знань учнів.

4.1. Постановка питань до прикметників.

- Ви вже знаєте, що прикметники завжди «товаришують» з іменниками, міцно підтримують їх. Переконайте мене в цьому; прочитайте мовчки речення на дошці і виправте помилки у словах.

Біла цвіт на калині, (-ий-)

білий стежка в долині, (-а-)

білі хмари на небі,
білий личко у тебе. (-е-)

- Прочитайте виправлений текст. На які запитання відповідають прикметники, чому?

4.2. Гра «Словотворці».

- Утворіть від прикметників іменники. Зелений – ... (зелень), малиновий – ... (малина), апельсинова – ... (апельсин), вишневе – ... (вишня), книжкова – ... (книжка), рідне – ... (рідня).

5. Каліграфічна хвилинка: Тт, Гг, Пп; тато, матуся, праця.

6. Робота з підручником.

6.1. Колективне опрацювання завдань вправи 1 та їх виконання (с.30).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

6.2. Списування з ускладнювальними елементами (вправа 2).

6.3. Робота над вимовою і написанням слова «портфель».

- Зверніть увагу на слово «портфель». Скільки складів у слові? Який склад наголошений? Вимовте правильно слово. Скільки у ньому букв? А звуків? Чому? Запам'ятайте написання цього слова.

З букв слова «портфель» утворіть нові слова. (Порт, рот, форт, форель, орел...)

6.4. Добір прикметників за вказаними запитаннями (вправа 4).

7. Домашнє завдання.

Складіть і запишіть речення з обраним словом кожної колонки (вправа 4).

8. Гра «Граматичні оказії».

- Діти, хтось невдало склав порівняння, поєднавши прикметники з іменниками. Допоможіть виправити «хтосику» його помилки.

Солодкий, як сіль (мед, цукор).

Хитрий, як пух (лисиця).

Легкий, наче чавун (пух).

Прозорий, наче мур (скло).

Вайлуватий, як заєць (ведмідь).

Полохливий, як лев (заєць).

- Коли ми вживаємо такі порівняння?

9. Перевірка домашнього завдання.

- Прочитайте речення, які ви склали з обраними прикметниками. На які запитання відповідають обрані вами прикметники?

(Учням рекомендують додаткові завдання).

◆ Доберіть ознаки (прикметники) до іменника «білочка» (їжак).

◆ Доберіть прикметники до іменника «зима» (весна, літо).

10. Каліграфічна хвилинка: Дд, Оо, Бб; добрий, добра, добре.

11. Робота з підручником.

11.1. Колективне опрацювання вправ 5, 6 (с.31).

Висновки: прикметники, як і іменники, можуть стояти в однині та в множині.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

11.2. Самостійна робота (вправа 7, с.31).

12. Розвиток зв'язного мовлення учнів.

(Учитель демонструє гербарій).

- Хто з вас, діти, знає, що таке гербарій? Хто ним користується? Як самому можна виготовити гербарій? Висушують лише квіти?

Уявіть собі, що влітку ми спробуємо зробити гербарій. Кожний з нас дбайливо збере, засушить, прикріпить листочки. Які листочки будуть у нашому гербарії? (Кленові, ..., ..., ...) Почніть свою розповідь так: «Я вирішив/вирішила зібрати гербарій. Для цього я збирав/збирала...

13. Підсумок уроку.

- Які слова є окрасою нашої мови? Що таке «прикметники»? На які запитання відповідають прикметники? Наведіть приклади прикметників, що відповідають на запитання який? яка? яке? які? З якими словами в реченні пов'язаний прикметник? Поєднайте слова за змістом (запис на дошці)

вишневий	варення
вишнева	сади
вишеве	сік
вишневі	гілочка

14. Домашнє завдання.

Вправа 8 (с.31).

Тема. Сердечне побажання

Матеріал до уроку. В. Сухомлинський «Добре слово», А. Григорук «Як стати чарівником».

Мета. Вчити дітей працювати з текстом, формувати вміння аналізувати, узагальнювати, удосконалювати навички свідомого читання, формувати чутливе ставлення до людей.

Дидактико-методичне забезпечення. Предметне зображення медових стільників, скоромовка в лабіринті.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання. Читання в особах оповідання Я.Стельмаха «Санчата».

3. Збагачення словникового запасу учнів. Лексико-семантична робота. (Запис слів, словосполучень на дошці).

Танути на очах, поживне, медовий, стільник, прабабуся, ослінчик, сердечне бажання; пуд (шоколаду), вовчий апетит, луснути, донесхочу, химерне (слово).

4. Повідомлення теми уроку, мотивація навчальної діяльності.

5. Робота над оповіданням В.Сухомлинського «Добре слово».

5.1. Ознайомлення зі змістом оповідання. Читання твору учнями мовчки.

5.2. Перевірка первинного сприйняття змісту оповідання з елементами вибіркового читання.

- Дайте відповіді на запитання словами твору.

Хто автор оповідання? Як він назвав свій твір?

Хто головний герой твору?

Що трапилося з дівчинкою? Чим харчувалася Оля, щоб одужати?

Про кого забули родичі Олі?

Яке бажання залишилося у серці старенької?

Що спонукало Олю до одужання?

5.3. Визначення головної думки твору.

- Прочитайте прислів'я:

◆ Добре слово краще за цукор і мед.

◆ Весела думка – половина здоров'я.

◆ Без лиха не буває добра.

◆ Немає що дати, але є що сказати.

- Яке з них найточніше виражає головну думку твору?

5.4. Робота з методичним апаратом твору.

- «Озвучення» малюнка до тексту.
- Відповіді на запитання, вміщені наприкінці твору.
- Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

6. Робота над оповіданням А. Григорука «Як стати чарівником».

6.1. Читання вчителем оповідання «Як стати чарівником».

- Тату, а я можу стати чарівником? – якось запитав маленький Ростик.
- Навіщо тобі? – здивувався тато.
- Щоб геть усе, що забажаю, збувалося.
- А чого б тобі хотілося найдужче?

Ростик на мить замислився, глибокодумно посмикав себе за вухо і сказав:

- Я, знаєш, чого хотів би? Цілісінький пуд шоколаду!

– Овва, який у тебе вовчий апетит! – засміявся тато. Навіть для чарівника пуд шоколаду забагато. Від такої кількості і в нього живіт може луснути. Або розболиться, що швидко допомога примчить. Ні, Ростик, твоє бажання якесь, я б сказав, несерйозне. Навіть безвідповідальне.

– Ну, тоді я... я зробив би, щоб завжди в нас було літо. Щоб весь час сонечко гріло. Усе росло. І бідні пташки в рій не відлітали. І купайся цілий рік.

– По-перше, – заперечив тато, – є чимало таких місць на землі, де ніколи не буває ні снігу, ні морозу. І ходи собі в майці й шортах цілий рік. А по-друге, ти що не любиш весни, коли прокидається всяка билиночка, коли все оживає, цвіте, радіє життю? Або візьми ти осінь! Цієї пори весь світ наче в золоті. І ниви, й городина, і садки щедро дарують нам свої плоди. Й білосніжна зима теж не гірша. Тут тобі й новорічна ялинка. І на санчатах спускайся донесхочу. І на ковзанах бігай. І сніговика ліпи... Ні, щось ти не все, Ростик, продумав до кінця.

– Тоді, – рішуче сказав Ростик, – я зробив би так, щоб наші обидва дідусі з бабусями ніколи не старіли. Щоб усі люди завжди молоді були. І не хворіли ніколи.

– Оце діло! – схвально підхопив тато. – Про таке багато хто з давніх-давен мріє. І, очевидно, без чарівника тут не обійтися.

- Ну, а як ним стати? – нетерпляче налягав на своєму Ростик.

– Я знаю один спосіб, – лукаво усміхнувся тато. – Але він непростий. Щоб стати, хлопче, чарівником, треба п'ять разів підряд швидко-швидко й жодного не збившись, проказати одне слівце. А воно складненьке: «орбірідонтіжурсардішкопфурт». Прокажеш його скоромовкою п'ять разів підряд – і висловлюй своє бажання. Воно тут-таки й збудеться...

Вже другий тиждень Ростик тренується вимовляти це химерне слово. Але поки що без успіху.

Ану ж ви спробуйте!

Анатолій Григорук.

6.2. Аналіз змісту прослуханого оповідання.

- Про що розповідав автор в оповіданні?
- Чи всі мрії сина схвалив тато? Чому?
- Яку жартівливу пораду дав тато Ростіку, щоб він став чарівником?

6.3. Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

- Розкажи, про що мріяв Ростик.
- Яке бажання, на думку Ростикового тата, є найкращим?
- Чому всі інші він назвав безвідповідальними?
- Про що ти мрієш? Як гадаєш, що потрібно для здійснення твого бажання?

7. Робота з лабіринтом.

- Відшукайте в лабіринті скоромовку.

Кричав		Архип	
	Архип,		охрип.

Не		кричати	
треба	Архипу		до хрипу

(Кричав Архип, Архип охрип.

Не треба Архипу кричати до хрипу).

- Як ви думаєте, Ростикові легше було би справитися з цією скоромовкою? Чому? А яку скоромовку ви хочете запропонувати хлопчикові?

8. Підсумки уроку.

- Який твір ви читали на уроці? А слухали який? Чого навчають вас твори? Що об'єднує ці оповідання? Яку пораду ви дали би Олі, а Ростикові?

9. Домашнє завдання.

- Прочитайте оповідання В. Сухомлинського «Добре слово». Складіть діалог між бабусею Надею та дідом Опанасом.

Тема. Будь природі другом

Матеріал до уроку. М. Фролова «Щасливий день», Л. Ніцой «Страшне страховисько».

Мета. Навчати дітей усвідомлювати зміст та головну думку твору, формувати вміння висловлювати оцінні судження, удосконалювати навички свідомого читання, виховувати почуття емпатії, любов до природи.

Дидактико-методичне забезпечення. Медіаресурси, «Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах». – Львів: Видавництво Старого Лева, 2016.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Читання тексту В. Сухомлинського «Добре слово».

2.2. «Читання» діалогу, який відбувся між бабусею Надією та дідусем Опанасом.

3. Підготовка до сприйняття змісту оповідання М. Фролової «Щасливий день».

3.1. Лексико-семантична робота.

- Поясніть, як ви розумієте значення слів: **неодмінно, скільки заманеться, поніжитися, опецькувате (цуценя), канючити, не виборсується, причаїлися, шпаринка, удосвіта, обнишпорити.**

3.2. Робота над заголовком «Щасливий день» М. Фролової.

- Як ви думаєте, про що хоче розповісти авторка, якщо вона дібрала заголовок оповідання «Щасливий день»?

4. Читання твору М. Фролової «Щасливий день».

Щасливий день

I

Сьогодні в мене день народження. Хіба ж є дні, кращі за цей? Мене вітатимуть вдома, в школі, бабуся пиріг до класу принесе – пригощати моїх однокласників. Юлія Нилівна неодмінно за щось хороше похвалить.

А в неділю зійдуться до нас мої друзі – Сергійко, Ромка, Наталка – будемо веселитися, скільки заманеться.

По дверях ляпають долоньки. Це Оля, моя сестричка, намагається відчинити двері. Гуде в замкову шпаринку:

– Мишко, ау!

Мама вмовляє її:

– Зачекай, Олечко, нехай Мишко поспить.

Сьогодні мені на другу зміну. Деякий час, доки до школи прибудовують новий корпус, ми навчатимемося після обіду. Можна й поніжитися в ліжку. Але мені зовсім не хочеться вилежуватися в такий день.

– Я не сплю! – гукаю. – Заходьте!

Двері розчиняються. Нікого не видно.

І раптом з-за дверей викочується опецькувате цуценя. Хтось підштовхнув його до мене.

Воно падає на бік, задирає догори передні лапи. Дивиться на мене чорними очима. Живе! Справжнісіньке!

Хіба може таке бути, щоб мені на день народження подарували цуценя? Таке трапляється тільки в книжці про Карлсона й Малюка.

Безліч разів я канючив: купіть цуценя! Хоча б на двох із Сергійком – один день воно поживе в нього, другий у мене.

Та ліпше було мені про це й мови не заводити...

І ось – цуценятко!

Я кидаюсь до нього, хапаю на руки. Воно не виборсується, мабуть, утямило, що тепер – моє!

Мама й Оля причаїлися за дверима, в шпаринку підглядають.

Я одразу здогадався, біжу до них, цілую.

Мама каже:

– Татові дякуй. Примчав з відрядження удосвіта і цуценя привіз...

Тато на роботі. Коли він прийде, я подякую йому сто разів! Вибігаю на балкон, піднімаю цуценя високо вгору – дивіться всі! А воно не скавулить, не боїться, таке гарне, смирененьке цуценятко.

II

На подвір'ї знялося ревище. Я здригнувся, ніби хтось зненацька підкрався до мене й дав штовхана. Хіба можна сьогодні плакати, в такий день?!

Мені взагалі якось не по собі, коли хто плаче. Якщо рюмсаєш сам, то знаєш чого.

А от чому обливається сльозами інша людина?

Коли плачеш сам, то певен, що тебе невдовзі пожаліють, допоможуть. А іншу людину? Хто пожаліє її, хто pomoже?

Пускаю цуценя на підлогу, хутко натягаю спортивну форму – і гайде на подвір'я.

Плаче Катя. Вона стоїть посеред дитячого майданчика, поруч – її молодші братик і сестричка. Вони допомагають їй рюмсати.

– Ти чому, Катю, плачеш? – питаю дівчинку.

Вона відповідає не одразу, ще кілька хвилин реве щосили, тоді вгамовується й понуро мовить:

– Я стрічку нову загубила. Тільки вчора купили. Всі кущі обнишпорила – ніде нема.

Через якусь там стрічку я нізащо не став би плакати. Але Катю я розумію: всі в нашому будинку знають, що мама її сварить за найменшу дрібницю.

Я мчу додому, налітаю на маму.

– Катюка стрічку загубила! Онде в дворі плаче. Буде їй дома!..

Мама дістає з шафи стрічку – широку, в клітину, шелестливу. Це найперша Олина стрічка.

Я за ту стрічку й біжу до Каті. Та вона тільки зиркнула на неї і в руки не взяла.

– Зразу видно, що не моя, моя – блакитна...

Що робити? Галопом – до Наталки, моєї однокласниці. Ходити до неї, хоча ми в однім під'їзді живемо, я соромлюся.

Але ж людина плаче – і я забуваю про той сором.

Наталка витягає всі свої стрічки, серед них є блакитні. Тепер ми йдемо до Каті разом.

Катя бере одну стрічку.

– Ця схожа... – одразу повеселішала вона.

Як гарно, коли сяє сонечко, кружляють хмарки в ясному небі і ніхто-ніхто більше не плаче. І цуценя дибуляє по квартирі. Бабуся приготувала смачний обід. І батьки в мене такі чудові, і друзі в класі, і Юлія Нилівна. Ще й день народження в мене сьогодні.

Найщасливіша я в світі людина!

Майя Фролова

5. Перевірка сприйняття змісту оповідання.

- Чому авторка назвала оповідання «Щасливий день»?
- Що викликало в Мишка багато радості?
- Чому хлопчикові стало жаль Катю?
- Хто і як намагався допомогти Каті?
- Чому Мишко вважав себе найщасливішою людиною?

6. Творча робота.

- Поміркуйте, які малюнки вам би хотілося «побачити» до цього твору.
- Розкажіть, чим запам'ятався вам День народження?

7. Узагальнення – висновки.

- Коли будь-яка людина почуває себе щасливою? Чи можете ви пригадати подію, яка зробила вас щасливими? Чому Мишко почувався щасливим? Як ви думаєте, Мишко виросте доброю людиною? Обґрунтуйте свою відповідь.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

8. Мотивація навчальної діяльності учнів.

8.1. Бесіда: «Друзі природи».

- Кого ми можемо називати друзями природи? Чи тільки на слово можна вірити тим, хто каже, що він/вона любить природу? Як ви розумієте вислів: «Природу треба не тільки любити, її треба берегти і примножувати її багатства»? Розкажіть, як ви бережете природу.

8.2. Установка на читання.

- Ви, діти, ознайомтеся з оповіданням Л. Ніцой «Страшне страховисько». Поміркуйте і зробіть висновок: чи є друзі охоронцями природи?

9. Читання оповідання за схемою «учитель – учні».

10. Аналіз змісту оповідання.

10.1. Робота в парах.

- Прочитайте запитання на с.41 підручника. Дайте на кожне запитання відповідь.

10.2. Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

11. Узагальнення – висновки.

- Як ви вважаєте, твір містить елементи казки? Які саме? Як ви вважаєте, що спонукало авторку написати цей твір? Чи почуватимуть себе діти щасливими після того, як зробили добру справу? Хто їм допомагав? Чи можемо діток, їхніх батьків вважати охоронцями природи?

12. Підсумки уроку.

- Що спільного в змісті обох творів? Яка головна думка твору «Щасливий день» М. Фролової? Як Л. Ніцой підкреслила головну думку свого твору? Чи співчували ви головним героям творів? Які їхні вчинки варті наслідування?

13. Домашнє завдання.

Підготувати розповідь про свій добрий вчинок.

Тема. Прикметники, близькі та протилежні за значенням (2 год)

Мета. Навчати учнів порівнювати слова й об'єднувати їх в групу за суттєвими лексико-граматичними ознаками, формувати вміння використовувати граматичні знання в самостійних творчих роботах, виховувати бажання робити добрі справи.

Дидактико-методичне забезпечення. Картки-завдання для групової роботи, слова-картки.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Прочитайте близькі за значенням слова до слова **ввічливий**. На яке запитання відповідають ці слова? Чи можуть бути ці слова характеристикою вихованої людини?

2.2. Прочитайте групу слів, які вказують на ознаку кольору? Вони означають один колір чи багато? На яке питання відповідають ці слова?

2.3. Які способи переносу ви показали в словах **кольоровий** і **люб'язний**?

Узагальнення.

- На що вказують прикметники? На які запитання відповідають прикметники? Згрупуйте прикметники за питаннями: **який? яка? яке? які?**

Добрий, чудова, хороше, славні; запасні, духмяне, ароматна, приємний, розумна, кмітливий, мудре.

(Учні можуть на дошці записувати слова в колонки або ставити до кожного слова питання).

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Гра «Згрупуйте нас».

- Діти, згрупуйте довкола слова **ясний**, близькі за значенням (учитель виставляє слова-картки: **яскравий, сонячний, погожий, безхмарний**; або навпаки – учитель називає групу слів, а діти вибирають із запропонованих слів-карток, близьке за значенням).

- До слів: теперішній, сьогоднішній, нинішній, новий, новітній, модерний доберіть, близьке за значенням (**сучасний**).

Узагальнення.

- За якими ознаками ви групували слова? Доберіть до слова «веселий» слова, близькі за значенням.

5. Робота над прикметниками, протилежними за значенням.

5.1. Читання слів-карток.

Тепла – холодна; високе – низьке;

мокра – суха; широкі – вузькі; солоний – солодкий;

глибоке – мілке; мала – велика.

- Чи мають щось спільне пари слів? Вони близькі за значенням чи ні?

5.2. Гра «Поєднайте нас».

- Поєднайте парами слова, щоб вони вказували на протилежні ознаки. (Демонструються слова-картки або їх запис на дошці).

Радісний – ?, тихий – ?, м'яка – ? близьке – ?, мирна – ?, рідне – ?

(Сумний, дзвінкий, тверда, далеке, ворожа, чуже).

Узагальнення.

- Є не лише прикметники, близькі за значенням, а й з протилежним.

Доберіть прикметними, протилежні за значенням, до таких слів: **важкий** (легкий), **вологий** (сухий), **холодна** (гаряча), **рідке** (густе), **повільні** (швидкі).

Каліграфічна хвилинка: **Сс, Хх, Жж.**

6. Робота з підручником.

6.1. Колективне опрацювання вправ 1 (с.32), 3 (с.33).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

6.2. Робота в групах. (Вправа 2, с.32); вправа 6 (с.33).

6.3. Самостійна робота (вправа 4, с.33).

6.4. Розв'язування кросворду (вправа 6, с.33). (Протилежні за значенням слова до запропонованих у підручнику: **тупий, чорний, гарячий, близький, темний, маленький, густий, солоний, кривий, швидкий**).

7. Робота над вимовою і написанням слова «середа».

8. Домашнє завдання (вправа 7, с.34).

9. Перевірка домашнього завдання.

- Що означає слово «**середа**»? Скільки складів у цьому слові? Назвіть голосні звуки, приголосні. Назвіть глухий приголосний звук у цьому слові. Доберіть до нього парний дзвінкий ([з]).

10. Гра «Вилучіть «зайве слово».

- Знайдіть «Зайве» слово серед запропонованих.

◆ Веселий, радісний, смішливий, **малий**.

◆ Великий, гігантський, **похмурий**, здоровенний.

◆ Помаранчевий, апельсиновий, **прозорий**, оранжевий.

◆ Дорогий, **дикий**, цінний, коштовний.

11. Робота в групах (усно діти виконують запропоновані завдання).

Картка 1.

У кожному прислів'ї назвіть прикметники, протилежні за значенням.

- ◆ Від рідної землі віє теплом, а від чужої – холодом.
- ◆ З поганої трави не буде доброго сіна.
- ◆ Малого коня хвали, а великого запрягай.
- ◆ Маленька праця краща за велике безділля.

Картка 2.

Згрупуйте слова, близькі за значенням.

Відважний, відкритий, відвертий, мужній, прямий, помітний, хоробрий, безстрашний.

До слів **відважний, відкритий** доберіть слова, протилежні за значенням.

Картка 3.

Доберіть ознаки предметів, протилежні за значенням. Складіть два речення з поданими словосполученнями (на вибір).

Теплий вітер – ... вітер. Прозора вода – ... вода. Свіжий хліб – ... хліб.
Похмурий день – ... день. Старий будинок – ... будинок.

Картка 4.

Прочитайте текст. Замініть ознаки предметів на протилежні за значенням. Як змінився настрій тексту?

Похмурий ранок змінився нудним днем. Швидко бігли до школи сумні учні. Голодні гуси гуляли у дворі. Брудний песик спав на ганку.

12. Робота з підручником.

12.1. Колективна усна робота над змістом завдань до вправ 11, 8 (с.34), 12, 13 (с.35).

Каліграфічна хвилинка: **Уу, Юю, Яя, Ул, Як, Ям.**

12.2. Гра «Шифрувальники» (вправа 9, с.34). (Розшифровані слова: **вулиця, кепка, пісенька, автобус, гостинці, апельсин**).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

12.3. Самостійна робота (вправа 10, с.34).

13. Слухо-зоровий диктант із завданням.

Кремезний дуб росте в лісі. Під розлогим деревом відпочивають люди. Могутній велетень годує жолудями диких звірів.

- Підкресліть прикметники. Визначте, які прикметники за значенням.

14. Підсумки уроку.

- Які бувають прикметники за значенням? Доберіть до прикметника «**знаменитий**» близькі за значенням слова. (Видатний, відомий, визначний, великий, блискучий...)

Доберіть до прикметників **повільний** (жвавий), **загублений** (знайдений), **дешевий** (коштовний), **серйозний** (жартівливий) протилежні за значенням слова.

15. Домашнє завдання. Вправа 14.

16. Виконання завдань з рубрики: «Перевір себе».

1. Назви прикметники.

Цікавий, дружба, кмітливий, віддані, діти, чесна, школа, добре.

2. На які запитання відповідають прикметники?

А хто? що?

Б що робить? що роблять?

3. Прикметники називають

А предмет чи особу

Б ознаку предмета

В дію предмета

4. Назви рядок, у якому всі слова відповідають на запитання який?

А сміливий, яскрава, нове, смішний

Б сумний, довгий, кумедний, даній

5. Назви рядок, у якому всі слова відповідають на запитання яка?

А солонка, свіжа, червона, темна

Б добра, голосні, приголосні, українська

6. Назви рядок, у якому всі слова відповідають на запитання яке?

А низьке, кмітливе, дитяче, старе

Б друковане, нудна, дерев'яні, лакований

7. Назви рядок, у якому всі слова відповідають на запитання які?

А складні, найкращі, лагідна, ясне

Б писані, охайні, купчасті, великі.

8. Які прикметники мають близькі за змістом значення?

Веселий – сумний, добрий – милосердний, теплий – холодний.

9. Які прикметники мають протилежне за змістом значення?

Захоплюючий – цікавий, темний – тьмянний, спритний – неповороткий.

10. Яке словосполучення має переносне значення?

Дзвінкий голос, пшеничне волосся, шоколадна цукерка.

11. У речення «Добре ім'я – найкраще багатство» назви прикметники.

12. Склади речення із прикметником «добрі».

Тема. Такий різний день

Матеріал до уроку. С. Пантюк «Ярків день».

Мета. Збагачувати словниковий запас учнів, удосконалювати навички виразного читання, пробуджувати бажання читати веселі вірші, виховувати стриманість, дисциплінованість.

Дидактико-методичне забезпечення. Малюнкове зображення доби: ранок, день, вечір, ніч; прислів'я-картки.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Розповіді учнів про власні добрі вчинки.

2.2. Читання карток з прислів'ями.

◆ З ким поведешся, того й наберешся.

◆ Скажи, хто твій друг, а я скажу, хто ти.

◆ Найбільша сила у світі – терпіння.

◆ Не роби комусь, що собі не мило.

◆ Один за всіх, усі за одного.

◆ Учися доброму, погане на ум не прийде.

- Поясніть, як ви розумієте значення цих висловів. Чого вони навчають вас?

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Робота з наочністю

- Розгляньте малюнок. Який час доби зображений на них? Доберіть ознаки, які характерні для кожного часу доби.

5. Відгадування загадок.

Треба слово вам згадати:

День і ніч разом назвати. (Доба)

Він біжить, не оглядається

І ніколи не вертається. (Час)

Що було вчора і прийде

завтра? (Ранок, день, вечір, ніч).

Вони несхожі за обличчям,

Різниця вічна є у них:

Він до роботи людство кличе,

Вона до сну скликає всіх. (День і ніч)

Чорне полотно лізе у вікно. (Ніч)

Чорну бабу проганяє, до роботи підіймає. (Ранок)

Що то за гість, що темряву їсть? (Ранок)

Махнула птиця крилом –

Пів світу накрила чорним рядном. (Ніч)

6. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

7. Опрацювання вірша С. Пантюка «Ярків день».

7.1. Робота над заголовком. «Мозковий штурм».

- Як ви думаєте, про кого/що цей вірш? Пофантазуйте, про що може йтися в ньому?

7.2. Збагачення словникового запасу учнів.

- Поміркуйте, чи можуть бути характеристикою людей такі слова, як **жваві, світлі, променисті, голосисті, чисті?**

- Дослідіть, від яких слів утворилися назви-характеристики діток: **веселуни, радунці, смішкини, реготуни, усміхайки, веселятка.**

- Кого ми можемо називати «неслухняниками», «пустунами»? Як ви думаєте, людина, промовляючи ці слова, буде мати гарний настрій? Чи ці слова звучатимуть погрозово?

- У який час доби діток можна назвати «пацькунами», «соненятками», «дрімотулями»?

7.3. Слухання вірша з установкою: хто по-різному називає діток і чому?

7.4. Перевірка сприйняття змісту вірша.

- Хто по-різному називає діток? Чому? До кого приходять друзі? Як поводять себе друзі маляти вранці? А по обіді? Коли всі заспокоюються?

7.4. Читання тексту вірша учнями вголос за планом:

◆ Веселі гості.

◆ Гості-бешкетники.

◆ Вечірні дрімотулі.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

7.5. Робота над виразністю читання.

- Складання інтонаційно-сміслової партитури читання: розстановка пунктуаційних, смислових (логічних) пауз, наголосів.

- Виразне читання учнями вірша за частинами.

- Озвучення малюнків словами вірша.

7.6. Розвиток мовлення учнів. Робота в групах.

- Поміркуйте, чим би ви доповнили книжкові малюнки. Які свої малюнки ви можете запропонувати? Підготуйтеся і розкажіть.

7.7. Робота з методичним апаратом до вірша.

◆ Читання запитань і відповіді на них.

◆ Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

7.8. Узагальнювальна робота над змістом вірша.

- Які почуття викликав у вас вірш? Чи можете ви дати пораду друзям малюка? Яку? З яким настроєм автор писав і ви читали вірш? Чи однакове ваше ставлення до гостей у різний час доби? Що обов'язково ми маємо пам'ятати, коли буваємо в когось у гостях? Яке з прислів'їв, на вашу думку, відповідає змісту вірша?

8. Підсумки уроку.

- Чи сподобався вам вірш? Які відчуття він викликав у вас? Які слова використав автор, щоб ми краще відчували настрій героїв вірша? Чи доводилося вам спостерігати за поведінкою гостей? Що найбільше вас вразило? А у вірші?

9. Домашнє завдання.

- Визначте частину вірша, яка найбільше до вподоби, і вивчіть її напам'ять.

Тема. Хоч мале, та добре діло

Матеріал до уроку. В. Сенцовський «Іде Андрійко вулицею».

Мета. Формувати вміння працювати з текстом, удосконалювати навички свідомого й виразного читання, пробуджувати бажання приносити користь людям.

Дидактико-методичне забезпечення. Запис прислів'їв на картках.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

Читання напам'ять частин вірша (як окремих, так і вірша в цілому).

3. Підготовча робота до сприйняття змісту оповідання В. Сенцовського «Іде Андрійко вулицею».

3.1. Лексико-семантична робота.

- З'ясуйте значення таких слів: **боязка, повагом, збив набакир, квапитися, вигін, поступилися.**

3.2. Передбачення змісту оповідання за низкою слів:

Андрійко, узяв м'яча, силач росте, допоміг зібрати пакунки, пригощайтесь...

- Прочитайте слова. Уявіть себе письменником. Про що би ви написали, використовуючи ці слова? А про що написав В. Сенцовський своє оповідання, ви дізнаєтеся, коли ознайомитися з текстом «Іде Андрійко вулицею».

4. Ознайомлення учнів з оповіданням.

4.1. Читання твору вчителем.

4.2. Перевірка первинного сприйняття.

- Хто головний герой оповідання? Яким ви уявили його? Кого автор ще згадує у творі? Що про них ви дізналися?

4.3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

- Діти, тема уроку «Хоч мале, та добре діло». Поміркуйте, кому з героїв твору можна сказати: «Хоч мале, та добре діло ти зробив»?

4.4. Читання учнями твору за частинами:

◆ Допомога малюкам.

◆ Силач росте.

◆ Зібрані пакунки.

◆ Вистачило кожному.

Фізкультхвилинка

4.5. Діалогічне читання.

- ◆ Андрійко – малюки.
- ◆ Автор – дядьки.
- ◆ Автор – тітонька.

4.6. Узагальнення-висновок.

- Чи захотілося вам потоваришувати з Андрійком, чому? Що ви зрозуміли з прочитаного твору? Яка основна думка оповідання? Чому, на вашу думку, автор назвав оповідання «Іде Андрійко вулицею»? А який би ви дали заголовок твору?

4.7. Самостійна робота учнів з методичним апаратом до оповідання.

5. Підсумок уроку.

- З ким ви «познайомилися» на уроці? Як ви думаєте, хлопчик є вашим однолітком? Андрійка хтось стимулював до добрих справ? А вас хтось спонукає робити добрі справи? Яке з прислів'їв може характеризувати нашого героя найточніше:

- ◆ Більше діла – менше слів.
- ◆ Не дивися на чоловіка, а на його роботу.
- ◆ Аби руки і охота – буде зроблена робота?

6. Домашнє завдання.

Прочитати оповідання і переказати його зміст.

7. Виконання завдань з рубрики: Перевір себе.

1. Як називається розділ, у якому є твори про людські взаєностосунки,

2. У якому вірші вжите прислів'я: «Що віддаси, сторицею. Вернеться?»

А «Золота хвилинка»

Б «Добро творити»

В «Ярків день»

3. Яке бажання, на думку тата Ростика, є найкращим?

А Пуд шоколаду

Б Щоб пташки не відлітали у вирій

В Щоб дідуся і бабусі ніколи не старіли

4. Що вилікувало Олю від недуги?

А молоко

Б лісові ягоди

В добре слово

5. Що подарували Мишкові на День народження?

А кошеля

Б цуценя

В конструктор

6. Кого хлопці підвезли на санчатах?

А дядечка

Б бабусю

В один одного

Тема. Життя дано на добрі справи

Мета. Розширювати уявлення дітей про корисні справи, розвивати зв'язне мовлення учнів, спонукати їх до хороших справ.

Дидактико-методичне забезпечення. В. Наумчук, М. Наумчук. Зошит з розвитку зв'язного мовлення. 2 клас, медіаресурси «Добрі справи».

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Повідомлення теми уроку.

3. Бесіда «Що таке добрі справи».

3.1. Відповіді учнів на запитання.

- Діти, про які добрі справи ви читали на уроках читання? Якими добрими справами вам самим довелось займатися? Чи є у вас бажання приносити користь людям, прагнення творити добро?

3.2. Узагальнення вчителя.

-Ви живете серед людей. Кожен ваш вчинок, кожне ваше бажання позначається на тих, хто вас оточує. І ви часто замислюєтеся над тим, як краще, як правильніше треба зробити, щоб усім було добре. Ви намагаєтеся бути чесними, захищаєте менших, поважаєте старших, прагнете творити добре. Саме від ваших добрих справ, добрих справ інших людей, від доброго слова світ стає добрішим.

4. Робота з зошитом.

4.1. Читання тексту «Синички» та аналіз його змісту (усно).

4.2. Читання тексту «Добра справа» та письмові відповіді на запитання, вміщені наприкінці твору.

4.3. Робота з прислів'ями та приказками (завдання 3).

Фізкультхвилинка

5. Робота з медіаресурсами «Добрі справи».

(Якщо немає можливості скористатися мультимедійними засобами, можна використати малюнкові матеріали зошита).

5.1. Аналіз змісту зображень.

- Чи можна назвати доброю справою, коли ви:

- ◆ проявите повагу до старших (у транспорті, на вулиці, вдома...);
- ◆ застережете друга/подругу від небезпечного вчинку на пішохідному переході; при поводженні з м'ячем на дорозі...);
- ◆ піклуватиметеся про тварин у притулку (вдома...).

Фізкультхвилинка

5.2. Аналіз ситуацій.

1. - Уявіть собі, що ваші батьки господарюють у садку. Вони згрібають листя, складають сухі гілочки, обкопують і підбілюють дерева...

- Як ви поведете себе в такій ситуації? Розкажіть, яку добру справу ви готові здійснити?

2. - Уявіть собі, що ви побачили, як хлоп'яткові на візочку важко одягнути курточку, бо у хлопчика рукав в гіпсі, а з ніжками – проблеми від народження. Він навчається у вашій школі, але ви незнайомі.

- Як учините ви? Чи запропонуєте свою допомогу? Що скажете незнайомцю?

3. - Уявіть собі, що бабуся пересаджує кімнатні квіти. Випадково один горщик розбився, земля розсипалася довкола. Бабуся занепокоїлася.

- З якою пропозицією ви звернетесь до бабусі? Як ви вважаєте, добрі справи потребують спонукання до них, прохання, вказівок, заохочень? Чи очікуєте ви винагороду за свої добрі справи?

- Діти, пам'ятайте, що добрі справи самі за себе говорять і якщо ми робимо щось хороше, то від цього нам стає також добре, приємно.

6. Самостійна робота (завдання 5).

6.1. Читання завдання.

6.2. Запис розповіді з опорою на запитання.

6.3. Зачитування записаної розповіді учнями.

7. Підсумки уроку.

- Про що ми сьогодні говорили на уроці? Які добрі справи вас вразили? Яку добру справу ви обов'язково зробите? Поміркуйте, про яку добру справу розповіла Лідія Компанієць у своєму вірші «Татова порада»?

Хлопчик вбіг із двору в хату,
До тата голосно гука:
– А я провідав у лікарні
Свого найкращого друга!
Тож правда, тату, я чутливий
І маю серце золоте? –
Замисливсь тато на хвилину
І так сказав йому на те:
– Коли тебе в тяжку хвилину
Людина виручить з біди,
Про це добро, аж поки віку,
Ти, синку, пам'ятай завжди.

Коли ж людині щиросердно
Ти зробиш сам добро колись,
Про це забудь, аж поки віку,
Мовчи й нікому не хвались!

- Яку добру справу зробив хлопчик? Які добрі поради дав синові тато? І кожний з нас також має до них прислухатися, тому що життя нам дано на добрі справи.

Тема. Бути людиною

Мета. Розширювати коло дитячого читання, удосконалювати вміння орієнтуватися в структурі книжки, ознайомити учнів з поняттям «автор – книжка – збірка», виховувати прагнення творити добро.

Дидактико-методичне забезпечення. Дитячі художні книжки В.Сухомлинського «Всі добрі люди – одна сім'я», «Квітка сонця», «Майже чарівна розмова», «Бути людиною».

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Робота з виставкою книжок.

- Розгляньте книжки. Прочитайте їхні назви. Хто автор усіх книжок? Чи є серед них знайома книжка? Як ви думаєте, про що може йтися в цих книжках?

Прочитайте тему уроку «Бути людиною». Як ви розумієте вислів «Бути людиною»?

Чи є на виставці книжка з такою ж назвою? Покажіть її. Давайте всі разом поміркуємо, що ми можемо розповісти про книжку до її читання. Хто автор книжки? Яка назва книжки? Як дізнатися, скільки творів у книжці? Хто їх автор?

(Учитель робить узагальнення).

- Усі твори, що вміщені в книжці, написав В. О. Сухомлинський. У ній декілька творів. Такі «книжки, які містять два і більше творів, називають «збірками». Це книжка-збірка творів одного автора.

- Як довідатися, чи відповідають інші книжки такій ознаці, як «автор – книжка – збірка»?

(Перегляд одної з книжок, після чого діти роблять висновок: ця книжка є збіркою творів одного автора).

- Як ви думаєте, діти, чи можна за назвою книжки передбачити, про що розповідається в ній? З якою книжкою, серед запропонованих, вам хочеться ознайомитися детальніше? Чому?

3. Читання вчителем оповідання «Заплющені очі» з книжки В. Сухомлинського «Квітка сонця».

Заплющені очі

У хаті біля відчиненого вікна сидить молода мати. На її обличчі – щаслива усмішка. Бо з хати вийшов, пішов за ворота і став на зеленій долині її п'ятирічний син. Який вік красивий, який розумний!

Ось до маленького Віті підходять два хлопчики – сини інших матерів – Коля й Боря. Вони такі ж п'ятирічні хлоп'ята, як і Вітя. Але, думає Вітіна мама, далеко їм до її сина: Вітя й розумніший, і кмітливіший.

Дивиться мати на дітей, усміхається. Ось вони засперечались, махають руками, мов півники крилами. Тут Вітя стиснув кулачка і... вдарив Колю. А Коля стоїть і мовчить.

Мати заплющила очі... «Нічого страшного в тому немає, – думає мати. – Діти ж не б'ються, а бавляться».

Розплющила очі й побачила, як Боря стиснув кулачок і вдарив Вітю. Вітя голосно заплакав. Від жаху в матері затряслися руки. Вона вибігла з хати й закричала:

– Що ж це ви знущаетесь із беззахисного дитяти? Як вам не соромно! Ви ж бачите, що він скромний і безотвітний.

Вона підбігла до гурту, взяла сина за руку. Той розплакався ще дужче й притулився до мами.

На лавці біля сусідньої хати сидів дідусь. Він усе це бачив.

Дідусь тихо промовив:

– Любов із заплющеними очима – майже ненависть. А неправда з широко відкритими очима – гірше за ненависть.

Та мати не чула цих мудрих слів.

4. Бесіда-роздуми над прослуханим.

- Як звуть хлопців з оповідання? Чия мама вважала свого сина найкращим?

За чим довелось спостерігати жінці? Як вона відреагувала на те, що її дитина вдарила іншого хлопця? Чи змінилася реакція молодого мами, коли вдарили її сина? Що сказав дідусь, який усе це бачив? Як ти розумієш його слова?

(Слова дідуся перечитуються повторно).

5. Самостійне знайомство учнів з книжкою В. Сухомлинського «Бути людиною».

- Ознайомся з книжкою В. Сухомлинського «Бути людиною». Після перегляду книжки самостійно прочитайте оповідання «Бо я – людина».

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

6. Читання учнями оповідання, вказаного вчителем.

(У разі відсутності книжки текст для дітей можна роздрукувати).

Бо я – людина

Вечоріло. Битим шляхом йшло двоє подорожніх – батько й семирічний син. Посеред шляху лежав камінь. Батько не помітив каменя, спіткнувся, забив ногу. Крекчучи, він обійшов камінь і, взявши дитину за руку, пішов далі.

Наступного дня батько з сином йшли тією ж дорогою назад. Знову батько не помітив каменя, знову спіткнувся і забив ногу.

Третього дня батько й син пішли тією ж дорогою. До каменя було ще далеко. Батько каже синові:

– Дивись уважно, синку, треба обійти камінь.

Ось і те місце, де батько спіткнувся й забив ногу. Подорожні сповільнюють кроки, але каменя нема. Бачать, обабіч дороги сидить сивий старий дід.

– Дідусю, – запитав хлопчик, – ви не бачили тут каменя?

– Я прибрав його з дороги.

– Ви також спіткнулися й забили ногу?

– Ні, я не спіткнувся й не забив ногу.

– Чому ж ви прибрали камінь?

– Бо я – людина.

Хлопчик зупинився у задумі.

– Тату, – запитав він, – а ви хіба не людина?

7. Вияв і оцінка якості самостійного читання – розгляду учнями книжки.

- З яким твором В. Сухомлинського ви ознайомилися? Які ще твори є в книжці? Як ви про це довідалися? Який твір передує прочитаному вами оповіданню? Який є наступним? Що допомагає швидко відшукати в книжці той чи інший твір? (Зміст). Поясніть, що примусило хлопчика задуматися? Як ви вважаєте, чому дідусь сказав: «Бо я – людина». Чи зрозумів тато слова дідуся? Як він мав вчинити ще першого разу? А як вчинили б ви?

8. Рекомендації до позаурочної діяльності з книжками.

- Пошукайте на книжкових полицях у класі чи вдома книжки-збірки одного автора. Запитайте у своїх рідних, як вони розуміють вислів: «Бути людиною».

Тема. Перевір себе (2 год)

Мета. Перевірити ефективність засвоєння учнями знань з пройденої теми, розвивати мислення, домагатися точності й охайності при виконанні завдань.

Дидактико-методичне забезпечення. В. Наумчук, М. Наумчук. Зошит з української мови та читання. 2 клас. Частина 2.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.
2. Повідомлення теми й мети уроку.
3. Опрацювання вірша О. Пархоменко «Детимам і Явсесам».
 - 3.1. Читання твору учнями мовчки.
 - 3.2. Відповіді на запитання, вміщені наприкінці вірша.
 - 3.3. Визначення головної думки вірша.
 - 3.4. Виконання завдання 2 (с.11).
4. Добір до вказаних іменників ознак (завдання 3).
5. Робота над загадками.
(Слова-відгадки: сніг (сніжинки; туман).
6. Групування прикметників за вказаною ознакою (завдання 5).

Фізкультхвилинка

7. Добір іменників до вказаних прикметників (завдання 6).
8. Робота над прикметниками, близькими та протилежними за значенням (завдання 7, 8).
9. Тестовий контроль граматичних знань учнів з пройденої теми (с.14-15).
10. Контрольне списування тексту О. Копиленко «Ласунчик» (с.16).
11. На час. Диктант з виконанням завдання.

Верба

Скрізь в Україні росте плакуча верба. Вона ніби позначка води під землею. Тому й копають люди криниці під вербою. Дерево очищає воду. Де срібляста вербиця – там здорова водиця. (29 слів).

- Підкресліть прикметники.

12. Підсумок уроку.

- Які слова називають прикметниками? Яку роль відіграють прикметники у мовленні? На які ознаки можуть вказувати прикметники? Наведіть приклади прикметників за вказаними вами ознаками.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА РОЛЮ ДІЄСЛІВ У МОВЛЕННІ І ЗАСТОСУВАННЯ ЇХ У ВЛАСНИХ ВИСЛОВЛЮВАННЯХ. ВЕСНЯНЕ ПРОБУДЖЕННЯ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Тема. Слова, які називають дію предмета (дієслова) (2 год)

Мета. Ознайомити учнів зі словами, які називають дію предметів, навчати розрізняти слова за вказаними ознаками, формувати вміння ставити запитання до дієслів, сприяти розвитку культури мовлення, естетичних почуттів.

Дидактико-методичне забезпечення. Опорні картки із запитаннями; картки для роботи в групах.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Повторення про прикметник як лексико-граматичне явище: що означає; на які запитання відповідає; з якими словами пов'язаний у реченні.

2.2. Перевірка виконаних завдань до вправи 14 (с.35).

3. Мотивація навчальної діяльності.

3. 1. Повідомлення теми і мети уроку.

- Діти, сьогодні ми будемо вивчати нову тему. Ви дізнаєтеся багато цікавого про слова – назви дій.

Дослідіть, від яких слів утворилося слово «дієслово» (діє-слово). А чи кожне слово може діяти, тобто щось робити? (Ні). Дію можуть виконувати слова, які називають предмет, істоту чи неістоту. Наприклад, літак (що робить?) летить, дівчинка (що робить?) вишиває, хлопчик (що робить?) читає.

3.2. Робота в групах.

Зараз кожна група отримає картку. Вам потрібно виконати завдання, яке пропонується (усно).

Картка 1.

Поміркуйте, хто як голос подає.

Собака..., Півень..., Корова ..., Кішка... .

Качка... . Жаба... . Коза... . Баран... .

Картка 2.

Поміркуйте, як хто пересувається.

Риба... . Орел... . Змія... . Кінь... . Жаба... .

Горобчик... . Людина... .

Картка 3.

Поміркуйте, хто що робить.

Лікар оре

Учитель лікує

Тракторист продає

Продавчиня навчає

Волонтер грає

Акторка допомагає

Картка 4.

Доберіть з дужок потрібне за змістом слово і прочитайте речення.

Веселе сонечко (сяє, блищить).

проміння щедро (лє, сиплє),

гайок привітно (шепче, шелестить),

неначе кличе (привітатись, пригостить;

струмочок (дзюрчить, виграє)

(П. Грабовський)

Картка 5.

Замість крапок доберіть за змістом слова з довідки.

До нас... лелека

з косою на плечі,

води... з глека

та й... на спориші.

(М. Вінграновський)

Довідка: напився, сів, прийшов.

Картка 6.

Доповніть прислів'я словами, що означають дію.

Книга вчить, як на світі ...

Праця годує, а лінь ...

Не хитруй, не мудруй, а чесно ...

Друга шукай, а знайдеш ...

Не хвались, а ...

Поспішим – людей ...

(Після завершення роботи діти відповідають; учитель узагальнює відповіді).

- Усі слова, якими ви доповнювали, змінювали, добирали запропоновані завдання, означають дію предметів. До них можна поставити запитання: що робить?, що робив? що робити?, що зробити?.. Наприклад, іде (що робить?), прийшов (що зробив?), жити (що робити?), насмішиш (що зробиш?)...

4. Робота з підручником.

4.1. Опрацювання змісту правила (с.45).

4.2. Робота з малюнковим матеріалом (вправа 1, с.45) (усно). Доберіть картки з питаннями до дієслова.

4.3. Списування. Перевірка виконаного завдання.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

5. Робота над вимовою і написанням слова «жайворонок».

- Скільки складів у слові «жайворонок»? Який наголошений склад? Назвіть усі приголосні звуки. Який з них є завжди м'який? [й]. Назвіть усі голосні звуки. Який голосний звук повторюється тричі? [о]. Запам'ятайте вимову і написання цього слова.

Назва якого птаха «заховалася» у слові? (Ворон). А ще яка? (Ворона).

◆ Біжить, дзюрчить, шумить... (струмочок)

◆ Дме, рве, завиває, виє... (вітер)

◆ Літає, дзижчить, жалить... (оса, бджола)

- На які запитання відповідають дієслова? Доберіть картку з питанням.

6. Самостійна робота (вправа 4, с.46).

7. Домашнє завдання.

Вправа 5 (с.46), вивчити правило (с.45).

8. Робота із загадками.

- Відгадайте загадки. До слів-відгадок доберіть слова, що означають дії.

Плавала, купалася,
сухенькою зосталася. (Качка)

Живе спокійно, не спішить,
вона ніколи не біжить,
Під панцирем без страху
гуляє... (Черпаха)

Мовчить, а багато людей навчить. (Книга)

На які питання відповідають дібрані слова?

9. Перевірка домашнього завдання.

- На що вказують слова, які відповідають на запитання що робити?, що робить, що робив? що зробить? Як називають ці слова? На які запитання відповідають дієслова, які ви використали при виконанні вправи 5?

10. Робота над вимовою і написанням слова «учитель».

- Вимовте слово. Скільки складів є у слові? Назвіть голосні звуки. Який приголосний є м'яким? [л']. Якими буквами передано на письмі м'якість приголосного звука [л']?

Поміркуйте, яке дієслово «сховалося» у слові «учитель»? На яке запитання відповідає дане дієслово?

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

11. Робота з підручником.

11.1. Творча робота.

- Розгадайте мовні ребуси (вправа 7).

(Біжать. Розтанув. Летять. У творі Н. Забіли «Ластівки» ці слова вжиті у другому, четвертому, дев'ятому та одинадцятому реченні).

11.2. Робота в парі (вправа 8, с.46).

12. Розвиток зв'язного мовлення.

12.1. Робота в групі (вправа 9). Усне складання розповіді на тему «Зустрічаємо весну».

12.2. Зачитування розповіді учнями.

13. Підсумки уроку.

- З якими словами ви познайомились на уроці? На які запитання відповідають дієслова? Наведіть приклади дієслів, поставте до них запитання.

14. Домашнє завдання.

Виконати вправу 10 (с.47).

Тема. Знову починається весна.

Матеріал до уроку. К. Міхаліцина «Сонечко бавиться», А. Костецький «Весняні дарунки».

Мета. Розвивати образне мислення учнів, удосконалювати навички виразного читання, уміння орієнтуватися у змісті твору, виховувати естетичні почуття.

Дидактико-методичне забезпечення. Слова-картки, медіаресурс із зображенням картини весни.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Читання оповідання В. Сенцовського «Іде Андрійко вулицею» за частинами.

2.2. Переказ оповідання.

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Підготовча робота до сприйняття змісту віршів.

4.1. Лексико-орфоепічна робота.

- Правильно і чітко прочитайте слова на картках.

Весняне, заспане, хмаророзганяйчики, вицятковує, ластовиння, фіранки, поталі, сіячі.

4.2. Лексико-семантична робота.

- Визначіть серед слів, які записані на картках, ті, що мають таке значення:

- ◆ щойно пробудитися зі сну (заспане);
- ◆ ставить цяточки, позначки якісь (вицятковує);
- ◆ веснянки, світло-коричневі цятки на обличчі (ластовиння);
- ◆ завіски на вікні (фіранки);
- ◆ ті, хто сіють зерно (сіячі);
- ◆ розтоплені сонцем сніги (поталі).

4.3. Робота над заголовком («Мозковий штурм»; «Коло ідей»).

- Заголовок твору «Сонечко бавиться». Пофантазуйте, про що може йтися у творі.

- Заголовок твору «Весняні дарунки». Як ви думаєте, які дарунки може отримати довілля від весни? (Діти стають у коло і висловлюють свої думки).

5. Опрацювання вірша К. Міхаліциної «Сонечко бавиться».

5.1. Читання вірша вчителем.

5.2. Аналіз сприйняття змісту вірша.

- Чи підтвердилися ваші припущення, коли ми працювали із заголовком? З ким гралося (бавилося) сонечко? Про що захотіло повідомити сонечко?

6. Читання вірша учнями з виконанням завдання.

- Прочитайте вірш. Позначте слова, які: 1) римується; 2) по-іншому називають сонячні промінці; 3) слова, які означають дію предмета.

7. Виразне читання вірша за планом.

1. Пальчики-хмаророзганяйчики.

2. Подарунок дітвори.

3. Стук у шибки.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

8. Робота над змістом вірша А.Костецького «Весняні дарунки».

8.1. Читання вірша учнями мовчки.

8.2. Аналіз сприйняття змісту вірша.

- Чи ваші ідеї з подарунками знайшли відображення у змісті вірша? Будьте уважними! Встановіть зв'язок між словами, що треба: полям, лісам, птахам, дітям, мамам, річкам, зернинам, сіячам.
? ? ? ?

? ? ? ?

8.3. Складання мовленнєвої партитури: розстановка пунктуаційних, смислових наголосів і пауз.

8.4. Виразне читання вірша учнями.

8.5. Робота з методичним апаратом до вірша; узагальнення.

- Відповіді на запитання, розміщені наприкінці текстів.

- Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

9. Підсумки уроку.

9.1. Робота з медіаресурсами.

- Яка пора року зображена? Які почуття викликає у вас прихід весни? Що найбільше вражає вас навесні? За чим любите спостерігати навесні?

9.2. Бесіда.

- Який з віршів допоміг «побачити» вам найрізноманітніші картини весни? Чи подібні вони до побачених зображень? Який з віршів вам хочеться перечитати? Чим привабив вас цей вірш?

10. Домашнє завдання.

- Визначіть рядки в одному з віршів, які би ви хотіли запам'ятати. Вивчіть їх напам'ять.

Тема. Птахи несуть весну на крилах

Матеріал до уроку. Н. Забіла «Ластівки».

Мета. Звернути увагу учнів на жанровий різновид твору; вдосконалювати вміння читати діалог, встановлювати причиново-наслідкові зв'язки, формувати любов до природи.

Дидактико-методичне забезпечення. Малюнкове зображення пташиних гнізд; предметне зображення птахів.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Читання віршів К. Міхаліциної «Сонечко бавиться», А. Костецького «Весняні дарунки».

2.2. Читання напам'ять улюблених рядків з віршів.

3. Робота з наочністю.

3.1. Розгляд ілюстративного матеріалу.

- Назвіть птахів, яких ви бачите на малюнках. Чи знаєте ви, яке розмаїття пташиних гнізд існує в природі? Розгляньте їх зображення. Вони різної форми, з різного матеріалу.

3.2. Розповідь учителя з використанням малюнків пташок та їхніх гнізд.

- Пташки майструють свої житла по-різному. Ремез «тче» гніздо на гілках, що висять над водою. Довгохвоста синиця будує собі житло-кулю в розвилці дерев. Волове очко ховає гніздо в хмизі, і воно схоже на м'ячик. Жовтобровий вівчарик будує на землі мініатюрний курінь. Ластівки вимуровують цілі фортеці під дахом будівель, а соловейко гніздо своє мостить на землі або під захистом куща. На високих деревах мостять гнізда граки, які «несуть» на крилах весну. На високих скелях будує гніздо гірський орел, а степовий – серед трави, на землі. Де живе дятел, шпак ви знаєте. А де живуть сови, лелеки?

- Діти, які птахи повертаються в наші краї навесні?

4. Повідомлення теми й мети уроку.

5. Опрацювання твору Н. Забіли «Ластівки».

5.1. Читання тексту вчителем.

5.2. Аналіз первинного сприйняття змісту твору.

- Якою інформацією поділилася з вами авторка? Про що ви дізналися? Кого з героїв твору ви запам'ятали? Між ким відбувалася розмова? Що непокоїло

дівчинку? Як мама заспокоїла донечку? Що незвичного ви помітили при читанні твору мною?

5.3. Читання учнями вголос твору абзацами – частинами з виконанням колективного завдання.

(За потребою вчитель ще раз демонструє читання – вірєць, учні відтворюють).

- У першому абзаці позначте слова, які римуються. (Струмки – ластівки. Весна – до вікна).

- У другому абзаці проінтонуйте питальні та окличні речення так, щоб передати допитливість та турботу дівчинки про пташок.

- Третій абзац прочитайте у швидкому темпі, щоб усі зрозуміли, як швидко ластівка будує своє гніздо.

- Наступні четвертий – восьмий абзаци прочитайте у природному темпі, спокійно-розміркованим тоном. Слухачі мають зрозуміти, що і як пояснює Ясі її мама.

- Дев'ятий абзац прочитайте емоційно-схвильовано, передаючи настрій дівчинки.

- Десятий і одинадцятий абзаци прочитайте так, щоб ми відчували настрій мами.

5.4. З'ясування жанрової характеристики твору.

- Авторка розповіла вам цікаву історію. Про кого ця історія? Чи можна стверджувати, що авторка написала оповідання? У творі трапляється багато римованих рядків, слів. У яких творах слова наприкінці рядків римуються? Ми можемо стверджувати, що ми ознайомилися з віршованим оповіданням? Як з'ясувалося, ми працювали з оповіданням, написаним у віршованій формі. Багато таких оповідань про дівчинку Ясю написала Наталя Забіла.

5.5. Повторне діалогічне читання твору за схемою:

Яся – мама – Яся – мама.

5.6. Узагальнювальна робота над змістом.

- Що видалось вам цікавим у творі Н. Забіли «Ластівки»? Чим цікавилась Яся? Як мама задовольнила допитливість донечки? Як ви думаєте, якого віку дівчинка? Чи зрозуміла Яся, чому багато пташок відлітають восени у теплі краї? Як ви думаєте, що хотіла розповісти авторка? Що є причиною швидкого ліплення гнізда? Зробіть висновок, скориставшись низкою словосполучень: **до вікна летять → для малят → лежать яєчка → будуть пташенята-ненажери → навчить літати → взимку холодно в гнізді → в теплий край → весна → прилетять знов.**

6. Розвиток мовлення учнів. Робота в групах.

- Поясніть, як ви розумієте значення таких висловлювань:

1 гр. **Ластівка день починає, а соловей кінчає.**

2 гр. **Ластівки низько літають – дощ обіцяють.**

3 гр. **Ранні ластівки – щасливий рік.**

4 гр. **Де ластівка не літає, а в квітні додому прилітає.**

5 гр. **Ластівка весну починає, а осінь покидає.**

- Які з них є народним спостереженням?

7. Підсумки уроку.

- Поясніть, як ви розумієте тему уроку: «Птахи несуть весну на крилах». Чи сповістили ластівки з твору Н. Забіли про прихід весни? Як саме? Чи доводилось вам бачити гніздо ластівок? З чого ліплять гніздо ці пташки? Яку користь приносять ластівки та інші птахи? Який висновок ви можете зробити?

8. Індивідуальне домашнє завдання.

Дати відповідь на всі запитання, виконати завдання, що запропоновані наприкінці твору. Різноманітні завдання виконати за вибором.

Тема. Постановка запитань до дієслів (2 год)

Мета. Проводити пропедевтичну роботу до засвоєння категорії часу дієслів, навчати розпізнавати дієслова за питаннями, збагачувати словниковий запас учнів, розвивати мовне чуття, виховувати естетичний смак.

Дидактико-методичне забезпечення. Опорні картки з питаннями дієслів, малюнкове зображення весни.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Читання напам'ять записаного вірша В. Марсюка «Де ти, ластівко, літала...».

2.2. Відтворення змісту правила за запитаннями вчителя:

- На що вказують дієслова? На які запитання відповідають дієслова? Наведіть приклади дієслів, які відповідають на запитання **що робить?, що робив?, що зробить?, що буде робити?**

3. Гра «Перетвори слово».

- Перетворіть іменники в дієслова.

Малювання – ..., читання – ..., письмо – ..., праця – ..., мрія – ..., спів – ..., стрибок –

- На які запитання відповідають дієслова?

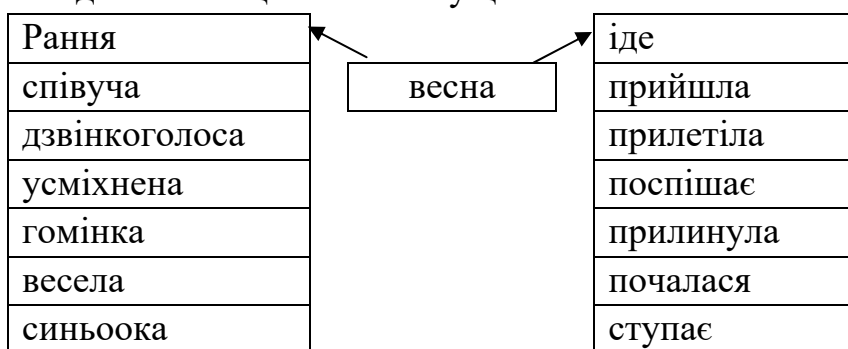
4. Активізація мисленнєвої діяльності учнів.

4.1. Робота з наочністю.

- Розгляньте малюнок. Яку пору року зображено? Що приваблює вас на малюнку? Доберіть до слова «весна» слова-ознаки. (Рання, гомінка, чарівна, співуча, дзвінкоголоса, усміхнена, синьоока...) На яке запитання відповідають дібрані вами прикметники?

(Учитель чи діти записують довкола слова «весна» названі прикметники).

4.2. Складання «асоціативного куща».

- Доберіть до слова «весна» слова-дії (дієслова). (Іде, прийшла, прилетіла, прилинула, поспішає, наступила, почалася, ступає...) До дієслів поставте запитання, обираючи на картках потрібне. (**Що робить?, Що зробила?**)

(Діти групують дієслова за питаннями). На які ще запитання відповідають дієслова? Наведіть приклади дієслів, які відповідають на запитання **що зробить?, що буде робити?**

- Усно складіть речення, в якому до слова «весна» вказані її ознаки та дії. (Прийшла синьоока весна. Іде весна дзвінкоголоса. Поспішає гомінка весна. Співуча весна прилетіла...)

4.3. Узагальнення.

- На які запитання відповідають іменники; прикметники; дієслова? Наведіть приклади.

5. Каліграфічна хвилинка: **Ввв, ес, на весна, співає, весела.**

6. Робота із загадками.

- Відгадайте загадки. До кожної відгадки доберіть дієслова. Поставте до них запитання (усно).

На капусті я вродився,
На капусті я умер,
Та ізнов ожив тепер.
Тільки вже не той я став,
Що в капусті плазував:
Не плазую, а літаю,
Бо прегарні крильця маю. (Метелик)

Що за дивні рибалки:
Ставлять сіті на гілки.
В травах сіті розставляють,
Нишком здобичі чекають. (Павуки)

Я дуже працю поважаю,
Всю весну й літо літаю
У поле, до гаю,
Медок
Із різних квіток.
Кого не злюблю,
Того жалом колю. (Бджола)

7. Вибірковий коментований диктант.

- Виписати дієслова разом з іменниками. Ставте запитання до дієслів.

І завітне наше поле,
І зазеленіє, –
Знов його весна прекрасна
Квіточками вкриє.

Леся Українка

Завітала синьоока весна в наш край. Голуба хустинка майнула над сонною землею. Земля прокинулася і причепурилася.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

8. Робота з підручником.

8.1. Колективна робота (вправа 2, с.48). Змініть дієслова так, щоб вони відповідали на запитання **що робити?, що робить?, що робив?, що зробив?, що зробить?, що буде робити?**

(Завдання виконати усно).

Зразок: Годує – годувати – годує – годував – нагодував – нагодує – годуватиме.

8.2. Робота в парах (вправа 1, 3; с.48). Перевірка виконаних завдань.

9. Робота над вимовою і написанням слова «читання» (с.49).

- Прочитайте правильно слово. На який склад падає наголос? Скільки у слові букв? А звуків? Який приголосний м'який? [н']. Скількома буквами передається подовжений приголосний на письмі? Це слово «заховало» три імені дівчаток. Їх так вдома називають рідні. Прочитайте імена дівчаток (Таня, Аня, Яна). Як звучать повні імена? (Тетяна, Анна (Ганна), Яна). З якої букви пишуть імена? У якому імені букв більше, ніж звуків? Який звук подовжений при вимові? [н]. Він твердий чи м'який приголосний? У якому імені звуків більше, ніж букв? Чому? Назвіть ланцюжок букв і звуків у цьому слові.

10. Домашнє завдання.

Вправа 4 (с.48).

11. Перевірка домашнього завдання. (Вправа 4, с.48).

12. Групування і запис дієслів за опорними питаннями:

Що робить? Що робив? Що зробить?

- Запишіть дієслова у три колонки. (Слова доцільно записати на дошці або вчитель диктує: надає, подав, прийде, перемиг, приставить, квітує, складає, перекаже, говорив).

13. Колективна творча робота.

- Замінити кожний вислів дієсловом. До записаних дієслів усно поставити запитання.

- ◆ Зробив з мухи слона – (перебільшив)
- ◆ Дерти носа – (задаватися)
- ◆ Пастися задніх – (відставати)

- ◆ Вмивалася слізьми – (плакала)
- ◆ На вус намотувати – (запам'ятати)
- ◆ Заливався сміхом – (реготав).

14. Робота з підручником.

14.1. Самостійна робота (Вправа 8, с.49).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

14.2. Робота в парі. (Вправа 5, с.49).

14.3. Завдання на точність слововживання. (Колективна робота над виконанням завдань до вправи 6, с.49).

15. Підсумки уроку.

- На які запитання відповідають дієслова? Наведіть приклади дієслів, які відповідають на запитання **що робити? що зробити? що робить? що зробив? що зробила?..**

До іменників доберіть дієслова.

Весна..., граки..., струмки..., діти...

16. Домашнє завдання.

Вправа 9, с.49.

Тема. Прилетіли ми знову додому

Матеріал до уроку. О. Олесь «Журавлі», Л. Забашта «Гуси».

Мета. Звернути увагу учнів на мовні засоби, використані авторами у творах, удосконалювати навички виразного читання, виховувати любов до природи.

Дидактико-методичне забезпечення. Медіаресурси з зображенням птахів.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.
2. Перевірка домашнього завдання.
 - 2.1. Відновлення послідовності подій в оповіданні (1-й рівень).
 - 2.2. Розповідь за створеним колажем до оповідання (2-й рівень).
 - 2.3. Розповідь цікавинок про ластівок (3-й рівень).
3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.
4. Словниково-семантична робота як засіб підготовки до сприйняття вірша О. Олесея «Журавлі».
 - Поясніть, як ви розумієте значення таких слів: **воркують, віщують, мочари, вістуні, брами.**
5. Опрацювання вірша О. Олесея «Журавлі».
 - 5.1. Читання вчителем вірша,

Журавлі

Прилетіли журавлі,
Сіли в полі на ріллі,
То пасуться, то курличуть –
Мабуть, це Весну вже кличуть.
Ходять довгі журавлі,
Щось вишуковують в землі,
Щось воркують, щось віщують,
Вже Весну, здається, чують.
А здаля вже крався лис...
Шії витягли, знялись,
Закурликали з-під хмари
І злетіла на мочари.
У квітках летить Весна,

Журавлів шука й не зна,
Що вони їй вістунами
Відчиняють всюди брами.
Линуть в небі журавлі,
А курличуть до землі...
Линуть сірими ключами,
Відмикають білі брами.

Олександр Олесь

5.2. Перевірка сприйняття змісту вірша.

- Про кого ви прослухали вірш? Як по-іншому ще називають журавлів? Як ви думаєте, що віщують птахи? Хто відчинив весні брами? А про які білі брами згадав поет у вірші?

5.3. Повторне читання вірша вчителем.

- Послухайте вірш ще раз. Намагайтеся запам'ятати, як автор називає журавлів. (Довгі журавлі, вістуни).

- Кого автор згадує ще у вірші? Хто з героїв вірша виконує такі дії: **прилетіли, сіли, пасуться, курличуть, ходять, вишукують, воркують, віщують, знялись, закурликали, злетіли, відчиняють, линуть?**

5.4. Узагальнення-висновок.

- Коли журавлі повертаються з теплих країв на рідну землю? Де селяться птахи? Як людина ставиться до цих дивовижних і красивих птахів? Чи є у нашій місцевості журавлі? Розкажіть, що ви знаєте про них.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

6. Самостійне ознайомлення учнів з віршем Л. Забашти «Гуси».

- Ознайомтеся з віршем Л. Забашти «Гуси». Поміркуйте, про яких гусей йдеться у вірші: диких чи свійських.

6.1. Читання учнями вірша мовчки.

6.2. Відповідь на запитання: про яких гусей прочитали вірш – диких чи свійських?

6.3. Читання вірша учнями вголос за частинами:

- Прочитайте рядки вірша, які дадуть відповідь на запитання:

- ◆ Коли прилетіли гуси?
- ◆ З яким настроєм їх зустрічали?
- ◆ Що покладе гусочка до гніздечка?
- ◆ Як про себе дадуть знати маленькі гусенята?

6.4. Перечитування вірша з виконанням завдання.

- Прочитайте вірш ще раз. Позначте слова, які звучать пестливо.

Як ви вважаєте, з якою метою авторка використала пестливі слова?

- Прочитайте вірш так, щоб слухачі відчували ваш настрій.

6.5. Робота з методичним апаратом до вірша.

◆ Відповіді на запитання, розміщені наприкінці вірша.

◆ Аналіз змісту ілюстрації до вірша.

- Хто зображений на передньому плані ілюстрації, на другому? Кого ви бачите в центрі, зліва, праворуч? Що найважливіше показав художник? Як він це представив? Чи точно художник відтворив задум авторки вірша? Який момент відтворив художник на малюнку? Що найбільше вас приваблює як у вірші, так і на малюнку? З якими почуттями ви розглядаєте малюнок?

◆ Робота з різнорівневими завданнями до вірша та їх перевірка.

7. Підсумки уроку.

Учитель демонструє зображення перелітних птахів.

- Розгляньте зображення. Чи знайомі вам птахи, яких ви бачите на малюнках? Поміркуйте, що є спільного у змісті прочитаних віршів та ілюстраціях до них. Як людина має проявляти своє ставлення до диких птахів і взагалі до природи?

8. Домашнє завдання.

- Вірш Л. Забашти «Гуси» навчитися читати виразно.

Тема. Весною все ожива, танцює й співа

Матеріал до уроку. О. Копиленко «Весна іде».

Мета. Розширювати уявлення учнів про ознаки весни, навчати орієнтуванню в структурі твору, удосконалювати навички свідомого читання, спонукати дітей вести спостереження за змінами в природі навесні.

Дидактико-методичне забезпечення. Запис висловів частинами на картках.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.
2. Перевірка домашнього завдання.
Виразне читання вірша Л. Забашти «Гуси».
3. Мотивація навчальної діяльності учнів.
3.1. Слухання поетичних уривків.

А ми шпаківні будували...
Як розпускалися садки,
До нас весною завітали
Веселі наші співаки. (Г. Бойко)

- Яку добру справу зробили діти? З якою метою вони майстрували шпаківні?

Як прийшла до нас уквітчана
Весна.
Посадила я берізку
Край вікна.
Стала я берізку поливать... (Г. Бойко)

Ранньою весною
В нашому садку
Я сама садила
Вишеньку струнку. (Г. Бойко)

- Від імені кого автор написав прослухані рядки? Якими справами займалися герої віршів? Чи траплялася вам нагода садити дерева, кущі й доглядати за ними?

Знов починається весна –
Знов починаються дива!..
То серед двору із-за снігу

Раптовно визирне трава.
То раптом лагідні веснянки
Засіють щоки та носи.
То розщобечуться ще зранку
Птахи на сотні голосів!
І зовсім це не дивина –
Так починається весна!

А. Камінчук

- Про які весняні дива розповів автор? Які зміни в природі відбуваються з приходом весни?

3.2. Робота з прислів'ями та приказками.

- Діти, з'єднайте частини прислів'я, приказки та поясніть їх зміст.

Весна не за горами,...

Весна ледачого...

Журавлі прилетіли...

...весну принесли

...вона приходить, не давши телеграми

...не любить.

3.3. Прогнозування теми уроку.

- Поміркуйте, про що сьогодні буде йтися на уроці?

4. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

5. Опрацювання твору О. Копиленка «Весна іде».

5.1. Читання оповідання за схемою: «учитель – учні мовчки (4-6 абзаци) – учитель».

5.2. Аналіз первинного сприйняття змісту оповідання.

- Хто автор оповідання? Як автор назвав своє оповідання? Що приносить весна? Коли весна перемагає зиму? Про що ви довідалися з твору? Який із складених вами висловів підходить до змісту оповідання? Обґрунтуйте свою відповідь.

5.3. Робота в групах.

1 група. – Прочитайте 1-3 абзаци. Підготуйтеся до переказування їх змісту.

2 група. – Прочитайте 4-6 абзаци. Підготуйте три запитання за їх змістом. Поставте запитання однокласникам.

3 група. – Прочитайте 7-9 абзаци. Обговоріть, яку картину ви би хотіли намалювати до їх змісту. Розкажіть зміст уявленої картини однокласникам.

5.4. Гра «Відшукай і дочитай».

- Діти, відшукайте речення за його початком і дочитайте до кінця.

◆ Вони волохаті, неначе брудні, ...

◆ Ще не прилітає як слід,...

◆ Десь уже мчать до нас...

- ◆ Незабаром ми почуємо...
- ◆ На ще вогких пагорбках...
- ◆ Погляньте, муха...
- ◆ Йде справжня...

5.5. Узагальнення-висновок.

- Що хотів сказати автор, описуючи прихід весни? Якими почуттями поділився письменник з нами? Визначте основну думку твору. Якими словами висловив її автор? Підтвердіть свої думки словами твору.

5.6. Робота з методичним апаратом до оповідання.

6. Підсумок уроку.

- Про які зміни в природі ви довідалися? Що з прочитаного запам'яталося найбільше? Які питання вам би хотілося з'ясувати у автора? Якими емоціями ви поділитися з рідними, розповідаючи про весну?

7. Домашнє завдання.

«Озвучити» малюнок до оповідання, використовуючи слова твору.

Тема. Образ весни в поезії

Матеріал до уроку. О. Пчілка «Весняні квіти», Н. Забіла «Весна».

Мета. Сприяти розвитку мовлення й мислення учнів, збагачувати словниковий запас, пробуджувати інтерес до краси й неповторності природи, формувати бережливе ставлення до неї.

Дидактико-методичне забезпечення. Світлини весняних квітів.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.
2. Перевірка домашнього завдання.
Читання уривків з оповідання О. Копиленко, «озвучення» малюнка.
3. Розгляд світлин (малюнків, медіазображень) весняних квітів.
4. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.
5. Робота над віршем О. Пчілки «Весняні квіти».
 - 5.1. Розповідь учнів про весняні квіти.
 - 5.2. Читання вчителем вірша.

Весняні квіти

Весна-чарівниця,
Неначе цариця,
Наказ свій послала,
Щоб краса вставала.
І проліски, й травка,
Й зелена муравка,
І кульбаба рясна,
Й фіалочка ясна –
Всі квіти весняні,
Веселі, кохані,

З-під листя виходять,
Голівки підводять
Од сну зимового
До сонця ясного!
Ті квіти дрібненькі,
Мов дітки маленькі,
Розбіглись у гаю:
Я їх позбираю
В пучечок докупки –
Для мами-голубки!

Олена Пчілка

- 5.3. Читання вірша учнями мовчки.
- 5.4. Аналіз первинного сприйняття змісту вірша.
 - Про що авторка розповіла у вірші? З ким авторка порівнює весну? Якою красою авторка спонукала милуватися нас? Кому подарують весняні квіти?
- 5.5. Робота над виразністю читання вірша.
 - Оберіть тон, темп, гучність при зачитування відповіді на питання.

- ◆ Як авторка називає весну і з ким її порівнює?
- ◆ Що послала весна природі?
- ◆ Що було у весняному наказі?
- ◆ Як виконувався наказ весни?
- ◆ З ким порівнюються квіти у вірші?
- ◆ Що зробить дитина з квіточками?
- ◆ Кому призначений цей букет?

- Зверніть увагу на розділові знаки. Прочитайте виразно вірш, щоб слухачі стали зачаровані дивовижною красою природи.

(Учні читають вірш виразно).

6. Узагальнення-висновок.

- Які почуття виникли у вас при роботі над віршем? Хто допоміг нам побачити красу природи навесні? Про що О. Пчілка намагалася нам розповісти? Як заримувала авторка слова, щоб ми раділи приходу весни? Прочитайте їх парами.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

7. Робота над віршем «Весна» Н. Забіли.

7.1. Читання вірша вчителем.

Весна

Ось іде весна ланами,
Перелогами, лісами,
Де не ступить – з-під землі
Лізуть паростки малі.
Як опустить вниз правицю –
Зеленіє скрізь травиця.
Як лівицю підведе –
Всюди листя молоде.
На берізку гляне зблизька –
У сережках вся берізка,

До верби підійде – ба! –
В білих котиках верба.
А як здійме руку вгору
До блакитного простору –
З кожним помахом руки
Линуть з вирію пташки.
Розквітають в луках квіти,
Зеленіють в лісі віти.
Все зелене, молоде...
За весною літо йде!

Наталя Забіла

7.2. Аналіз первинного сприйняття змісту вірша.

- Які картинки виникли у вашій уяві, коли ви слухали вірш? Де вам подумки довелось побувати?

7.3. Читання вірша учнями вголос.

- Прочитайте вірш і позначте слова, якими ви скористаєтеся при малюванні картини.

7.4. Робота над мовними засобами.

(Лівиця, правиця, сережки, білі котики, блакитний простір, все зелене, молоде).

7.5. Виразне читання вірша.

7.6. Узагальнення-висновок.

◆ Що спільного між цими віршами? Ким зображена весна?

◆ Яка частина мови допомагає авторам описати красу весни? Прочитай ці слова.

◆ Назви яких квітів ти пам'ятаєш із віршів? Які ще весняні рослини тобі відомі?

7.7. Виконання та перевірка різнорівневих завдань.

* Поміркуй, чому весну називають «чарівницею». Перелічи, які дива вона творить.

** Який вірш, на твою думку, детальніше розповідає про прихід весни? Навчися його виразно читати.

*** Знайди загадку на весняну тему. Вона може бути про квітку чи птаха, який повертається до нас навесні.

8. Підсумки уроку.

- Хто з авторів допоміг нам побачити і відчувати весняну красу? Про що розповіла О. Пчілка? Де ви «побували» разом з Н. Забілою? Давайте ми всі разом складемо уявний весняний букет і подаруємо його тому, кому захочемо.

- Поділіться своїми думками, чи варто зривати квіти, які є окрасою природи. Можливо, ми залишимо цю красу в гайках, луках, лісах, ланах, щоб нею милувалися інші люди? Моя думка, що краса, подарована природою, є багатством усіх людей... А ваша?

9. Домашнє завдання.

Намалювати картинку до одного з віршів (за вибором).

Тема. Дієслова, близькі та протилежні за значенням

Мета. Проводити спостереження над смисловим значенням дієслів, збагачувати словниковий запас учнів, розвивати мовне чуття, виховувати почуття дружби і відповідальності.

Дидактико-методичне забезпечення. Опорна схема «Дієслово».

План-конспект

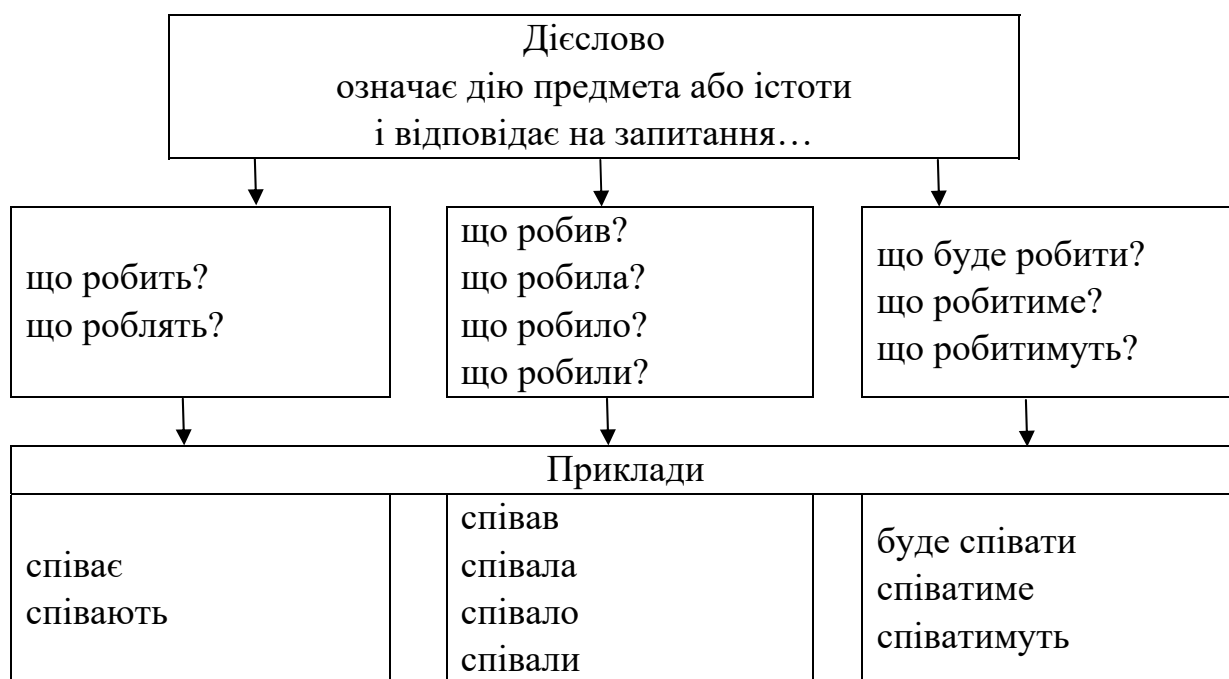
1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Зачитування речень з оповідання О. Копиленка «Весна іде» (вправа 9).

- Постановка запитань до дієслів: погляньте, гріється, пряде, гладить, чепуриться.

3. Актуалізація опорних знань учнів. Робота з опорною схемою «Дієслово».

- Розгляньте схему «Дієслово». Розкажіть все, що ви знаєте про дієслово. Наведіть власні приклади.

4. Гра «Вилучіть «зайве» слово».

– Прочитайте (послухайте) слова. Яке серед них «зайве»? Обґрунтуйте свою відповідь

- ◆ Мурує, будує, зводить, дім.
- ◆ Пролив, зарідав, сльози, заплакав.

◆ Прилетить, прилине, весна, наступить.

- До кожної групи дієслів поставте запитання.

5. Творча робота.

- Послухайте пари іменників. Утворіть від них дієслова – пари.

сварка – мир (сваритися – миритися)

зневага – шана (зневажати – шанувати)

втрата – знахідка (втрачати – знаходити)

- Поставте запитання до дієслів. Які дієслова з утворених пар ви будете залюбки використовувати у своєму мовленні?

- До іменників доберіть дієслова, які означали таку саму дію, але з іншою ознакою.

Дощ – (іде, ллє, падає, накрапає...)

Му́зика – (звучить, бадьорить, грає...)

Сонце – (світить, сяє, сіяє, іскриться...)

Думка – (вважає, дивує, дошкуляє, приголомшує...)

- Чи можна вважати близькими за значенням дібрані вами дієслова?

6. Повідомлення теми й мети уроку.

7. Робота з підручником.

7.1. Виконання завдань – вправ 1, 2 (усно) – с.50.

7.2. Робота в парах (вправа 4, 3 с.51, 50) (після проведення каліграфічної хвилинки).

Каліграфічна хвилинка: **Зз, Сс, Бб.**

Зразок, слово, близький.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

7.3. Робота над вимовою і написанням слова «те́атр» (вправа 7).

- Прочитайте слово. Який склад є наголошений? Назвіть усі приголосні, голосні звуки. Які приголосні глухі? Назвіть парний дзвінкий приголосний до звука [т]. Як можна перенести з рядки в рядок це слово? Чому тільки є один варіант переносу цього слова?

7.4. Виконання вправ-завдань 8 (колективно), 6 (самостійно).

8. Підсумки уроку.

- Що ви дізналися про дієслово ще? До дієслів «вигадує» («виганяти») доберіть близькі за значенням. (Видумує, фантазує, мудрує, придумує...; випровадити, випроваджувати, виставляти, спроваджувати...)

До дієслова «забороняти» («хворіти», «сумувати»...) доберіть протилежні за значенням. (Дозволяти; одужати, радіти...)

9. Домашнє завдання.

Виконати вправу-завдання 5 (с.51).

Тема. На кого я схожий?

Матеріал до уроку. К. Міхаліцина «Хто росте у парку».

Мета. Розвивати мислення і мовлення учнів, удосконалювати навички свідомого читання, пробуджувати інтерес до пізнання довкілля, виховувати естетичні почуття.

Дидактико-методичне забезпечення: медійно-предметне зображення різних видів дерев.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Розгляд учнівських малюнків до віршів О. Пчілки «Весняні квіти», Н.Забіли «Весна» (за вибором).

2.2. Виразне читання віршів (за вибором).

3. Робота з наочністю.

Розгляд зображень різноманітних дерев. (Діти називають дерева, розповідають, де вони ростуть, яку користь приносять, чи прикрашають довкілля і т.д.) Учитель, демонструючи різні зображення, останнім показує гінкго («срібний абрикос»), запитуючи учнів, чи відоме їм це дерево з такою незвичною назвою і що вони про нього чули, бачили, знають.

4. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

5. Опрацювання твору К. Міхаліциної «Хто росте у парку».

5.1. Мотиваційна установка до читання.

- Прочитайте твір. Поміркуйте, чому авторка стверджує, а не запитує «Хто росте у парку». Чому «хто», а не «що»?

5.2. Самостійне ознайомлення учнів зі змістом твору.

5.3. Перевірка сприйняття змісту твору учнями.

- Дайте відповідь на питання: «Чому авторка стверджує, а не запитує «Хто росте у парку»? Чому «хто», а не «що»?

- Про що ви дізналися з твору? Що подобалося паросткові? Що його найбільше цікавило? Паросток знайшов відповідь на своє питання?

5.4. Детальний аналіз змісту твору з елементами вибіркового читання.

- Прочитайте ту частину твору, в якій розповідається про:

- ◆ маленький парк у великому місті;
- ◆ зустріч паростка з березою;
- ◆ розмову, що відбулася між паростком і гінкго;

◆ почуття, яке відчуло гінкго.

5.5. Визначення головної думки твору.

6. Робота з підручником (с.61).

- Дайте відповідь на друге – четверте запитання, прочитавши їх у підручнику на с.61.

7. Підсумки уроку.

- Що нового ви дізналися сьогодні на уроці? Як по-іншому називають гінкго? Як гінкго розуміє слово «щастя»? Чому ви так вважаєте? Як ви думаєте, паросток відчув себе також щасливим, чому? А коли ви, дітки, відчуваєте себе щасливими?

8. Домашнє завдання.

- Виконати різнорівневі завдання. Скласти розповідь про подорож паростка великим парком.

Тема. Використання дієслів у мовленні (2 год)

Мета. Розвивати навички точного вживання дієслів у мовленні, продовжити роботу по спостереженню за вживанням дієслів у прямому і переносному значенні, близьких і протилежних за змістом, формувати мовне чуття, виховувати поетичні смаки.

Дидактико-методичне забезпечення. Картки з поетичними рядками.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Читання дієслів, протилежних за значенням, з чітко вираженим наголошеним складом.

2.2. Добір дієслів, близьких за значенням.

Жартую (веселюся), крокую (ступаю), говорю (розмовляю), міркую (думаю), зводити (будувати), поздоровляти (вітати).

3. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

4. Спостереження за вживанням дієслів у прямому і переносному значенні.

На картці (дошці) записані поетичні рядки.

- Прочитайте поетичні рядки Т. Шевченка. Які дієслова у переносному значенні використав поет?

Вітер з гаєм розмовляє,
Шепче з осокою,
Пливе човен по Дунаю
Один за водою.

- Які дієслова в переносному значенні використала Г. Малик у своєму вірші?

А без чого жодне діло
не кипіло, не горіло?
Без завятих і робочих,
До усяких справ охочих,
здібних до усіх наук,
двох твоїм умілих рук.

- Які дієслова в переносному значенні використала Леся Українка у вірші?

В гомоні зеленим ліс залопотів,
Під яскравим сонцем весь позолотів;
Горда і цнотлива, до княжни подібна,
Вийшла на узлісся конвалія срібна...

- Чи роблять наше мовлення багатшим, красивішим, виразнішим, точнішим... дієслова, близькі і протилежні за змістом, з прямим і переносним значенням?

5. Робота в групах.

- Виконайте завдання, вказані в картках.

Група 1.

– Підкресліть дієслова, ужиті в переносному значенні.

По діброві вітер віє,
Гуляє по полю.
Край дороги гне тополю
До самого долу.

Т. Шевченко

Група 2.

- Позначте дієслова, вжиті в переносному значенні.

Тихесенько вітер віє,
Степи, лани мріють,
Між ярами над ставами
Верби зеленіють.

Група 3.

- Підкресліть дієслова, протилежні за значенням.

- ◆ Згода дім будує, а незгода руйнує.
- ◆ Сміливий там знайде, де боягуз загубить.
- ◆ Літо біжить, підстрибуючи, а зима бреде, похнюпившись.

Група 4.

- Від прикметників утворіть дієслова.

Радісний – ..., сумний – ..., смішний – ..., веселий – ..., сухий – ..., плавучий

–

- Позначте дієслова, близькі за значенням.

6. Слуховий вибірковий диктант.

- Випишіть дієслова.

До лісу змалку звикла я...
Тут вранці чуєш солов'я
і цілий Божий день – пташок.
Тут поблизу шумить струмок,
Біжить, розказує про те,
Де в лісі папороть цвіте,

Куди біжить він і чому
Так вдома нудиться йому...

О. Олесь

- Підкресліть дієслова, вжиті в переносному значенні.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

7. Робота з підручником.

7.1. Робота в парах (вправа 1, с.52).

7.2. Списування з завданнями (вправа 2).

7.3. Письмо з пам'яті (вправа 3, с.53).

7.4. Робота з деформованим реченням. Встановлення зв'язку слів у реченні.

8. Відновлення слів за вказаними приголосними. Встановлення зв'язку слів у реченні (вправа 5, с.53).

9. Самостійна робота (вправа 6).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

10. Колективно-групова робота (вправа 7).

10.1. Читання уривка з вірша Т. Шевченка. Відповіді на запитання.
(Колективна робота).

10.2. Робота в групах.

Виконання завдань 1-3 до вправи.

10.3. Перевірка виконаних завдань.

11. Підсумок уроку.

- Яку роль відіграють дієслова в мовленні? Складіть речення, щоб дієслово «сміється» було вжите як у прямому, так і в переносному значенні. Наведіть приклади дієслів з протилежним значенням. Доберіть близькі за значенням дієслова до слів: говорити, турбуватися, берегти, блищати.

12. Домашнє завдання.

Вправа 8, с.54.

13. Виконання завдань з рубрики: «Перевір себе».

1. Слова, які називають дію предмета, це:

А іменники

Б прикметники

В дієслово

2. Дієслова відповідають на запитання:

А що робити?, що робив?, що зробить?

Б який? яка? яке? які?

В хто? що?

3. Протилежними за значенням є дієслова:

А молодіє – росте; накрапає – моросить

Б говорить – мовчить; стоїть – їде

В летить – падає; пірнає – заглиблюється

4. *Близькими за значенням є дієслова:*

А блищить – сяє; ясніє – світліє;

Б говорить – спить; будують – темніють

В починає – завершує; виходить – заходить

5. *У реченні «Сходить сонце над землею» дієсловом є:*

А сонце

Б сходить

В над землею

Тема. Життя великого Кобзаря

Матеріал до уроку. О. Іваненко «Маленьким про Великого Тараса».

Мета. Поглиблювати знання учнів про життя Т. Г. Шевченка, удосконалювати навички читання, пробуджувати почуття поваги та шани до Кобзаря.

Дидактико-методичне забезпечення. Медіаресурси із зображенням пам'ятників Т. Шевченку в світі; портрет Т. Шевченка.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Розповідь учнів про «Подорож паростка великим парком».

2.2. Виконання різнорівневих завдань до твору К. Міхаліциної «Хто росте у парку».

3. Повідомлення мети уроку.

4. Розповідь учителя про Т. Г. Шевченка з використанням наочності.

- Діти, ви вже багато знаєте про генія українського народу Т. Г. Шевченка. Ви читали його твори, вчили напам'ять вірші, брали участь у вшануванні імені поета, письменника, художника. Ви і надалі будете знайомитися з творчістю Т. Шевченка, дізнаєтеся, які чудові картини він писав, будете пишатися тим, що ім'я великого українця відоме у всьому світі і що воно (ім'я) увійшло в сотню найвідоміших українців усіх часів. У багатьох країнах світу Т. Шевченку встановлено пам'ятники (30 країнах), його твори перекладені більше, ніж на сто мов світу, його ім'ям названі навчальні заклади, театри, площі, вулиці, населені пункти. Шанують пам'ять сина української землі народи Кавказу й Азії, Європи, Канади, Аргентини, США.

З особливою любов'ю, глибокою повагою ставимося до Т. Шевченка ми, українці. Так було, так є і так завжди буде!

5. Мотивація навчальної діяльності учнів.

- Діти, ви ознайомитеся з твором О. Іваненко «Маленьким про Великого Тараса». Прослухавши твір, дасте відповідь на питання, які записані на дошці.

6. Ознайомлення зі змістом твору О. Іваненко «Маленьким про Великого Тараса».

6.1. Читання твору вчителем.

Маленьким про Великого Тараса

(скорочено)

Коли я була зовсім маленькою, отакою, як ви зараз, у нас дома дуже любили співати. Зберуться після роботи літнім вечором під свято і співають.

Я знала, що завжди наприкінці співатимуться дідові любимі пісні «Реве на стогне» і «Як умру». Дід теж підтягатиме. Я знала всі слова, і хоч не всі вірно вимовляла і розуміла, тоненько і собі співала. І ніхто з мене не сміявся, бо я сиділа в діда на руках або коло нього.

Ми жили далеко від Дніпра, але з самого малку я уявляла собі, який він широкий, могутній, і вночі, під час бурі, реве та стогне і підіймає високі хвилі. А закінчувалася пісня тихо-тихо, і дід завжди трохи піднімав руку, щоб співали тихо, наче вже буря скінчилась і все засинало. Я дуже любила цю пісню.

А коли співали «Як умру», починали її завжди басами – тато, сусід дядя Яша і дорослі хлопці, мені ставало сумно і трохи страшно. Пісню звали «Заповіт». Я не все розуміла в цій пісні, але уявляла високу гору над Дніпром, на ній могилу, і звідти ген-ген далеко видно: лани, річки, всі міста і села. І хтось це все бачить, кличе, щоб люди повставали, рвали кайдани, і просить, щоб його згадували.

А коли я стала трошки старшою, я спитала діда:

– А хто це просить?

– Хіба ти не знаєш? – здивувався дід. Йому здавалось, мабуть, якщо я співаю, я вже все розумію і знаю. – Це просить той, хто написав цю пісню, а написав її Тарас Шевченко, наш Кобзар.

Великий портрет Тараса Шевченка висів у нас над столом. Скільки я пам'ятала себе, так уже знала його обличчя. Він немов дивився на мене, завжди уважно, лагідно і сумно.

– Це він написав «Заповіт», і «Реве та стогне», і «Садок вишневий коло хати», і ще багато пісень та віршів, – сказав дід. – Їх люблять, бо він кликав ними людей боротися за волю, щоб не було багатих і бідних, а щоб усі люди жили в мирі і дружбі, спільно працювали.

– А він ще живий? – спитала я. – Адже він писав «Як умру». Може, він ще не помер?

– Ні, – похитав головою дід, – він жив давно, я був тоді зовсім маленьким, коли він помер. Але про нього знали всі, хто боровся за волю народу. Недарма його «Заповіт», коли був ще цар, забороняли співати жандарми, бо він сам, Тарас Шевченко, боровся за народ і все своє життя поклав за це.

– Як? – спитала я. – Розкажи.

І дід кілька вечорів підряд розповідав мені про Тараса Шевченка.

Я слухала уважно діда, і для мене Тарас Шевченко був уже близькою, рідною людиною.

Незабаром я пішла вчитися до школи. Напровесні вчителька нам сказала:

– У березні буде Шевченківське свято. Давайте готуватись. Вивчимо вірші Тараса Григоровича Шевченка, його пісні.

Я сказала, що я знаю «Садок вишневий».

– От і добре. Ти й прочитаєш.

На свято я прийшла з дідом. Він ішов такий урочистий, задоволений.

– Дочекався, – сказав, – свято Кобзаря по всіх усюдах вільно справляють.

Всі дівчатка були в українських вишиваних сорочках і з віночками, і стрічками на голові. Ми казали і співали вірші Тараса Шевченка, а на кінець усі учні школи, – і молодші, і старші, і всі учителі, і директор, і батьки, які прийшли на свято, і мій дідусь, – усі встали і співали «Заповіт»:

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

А посередині сцени стояв у вітах великий портрет Тараса Григоровича Шевченка. Він дивився ласкаво-ласкаво, наче він був з нами насправді і радів, що тепер усім дітям добре, і ми справді були як одна сім'я.

Оксана Іваненко

6.2. Відповідь учнів на запитання, що записані на дошці.

- Прочитайте запитання, записані на дошці. Дайте на них відповідь.

1. Хто автор прослуханого вами твору?

2. Для читачів якого віку написане оповідання?

3. Від чийого імені ділиться спогадами авторка?

4. Про що згадувала дівчинка?

5. Хто дівчинці розповідав про Т. Шевченка?

6. Що принесло задоволення дідусеві й усій шкільній родині?

6.3. Повторне вибіркоче читання вчителем твору за бажанням учнів.

- Діти, що би ви хотіли почути ще раз з прослуханого оповідання? (Учні називають той чи інший епізод твору, вчитель його перечитує). Чи хочете ви ще раз почути розмову онуки з дідусем? Послухайте ще раз уривок із твору, у якому йдеться про шкільне Шевченківське свято.

6.4. Аналіз змісту твору.

- Яких традицій дотримувалися в сім'ї письменниці? При виконанні якої пісні дівчинці ставало сумно? Як ще називають Т. Шевченка? Що розповів про Т. Шевченка онучці її дідусь? Коли відзначають Шевченківське свято? Як вшановували пам'ять Т. Шевченка в школі, в якій навчалася дівчинка? Що дуже схвилювало дідуся? Які почуття огорнули всю шкільну родину під час свята? Поясніть, як ви зрозуміли вислів: «Ми справді були як одна сім'я»?

7. Розвиток мовлення учнів.

- Діти, пригадайте, як у нашому класі, школі вшановують пам'ять Т. Шевченка? Розкажіть, яку ви брали участь у підготовці та проведенні Шевченківського свята? Хто допомагав вам готуватися до свята? Які твори Т. Шевченка ви вчили напам'ять? Як був прикрашений клас, сцена? Поділіться своїми споминами.

8. Читання твору учнями. Вправа «Дочитай абзац».

- ◆ «Я знала, що завжди...»
- ◆ «А коли співали...»
- ◆ «Великий портрет Тараса...»
- ◆ «Всі дівчатка були...»
- ◆ «А посередині сцени...»

9. Підсумки уроку.

- Хто поділився спогадами свого дитинства? Що найбільше запам'яталося дівчинці? Назвіть вірші, які згадуються в оповіданні. А які ще вірші Т. Шевченка ви знаєте? Що вас найбільше схвилювало, коли ви слухали чи читали оповідання? Як вшановують пам'ять Т. Г. Шевченка в Україні?

10. Домашнє завдання.

Розповісти рідним про дитячі спогади письменниці, якими вона поділилася зі своїми читачами.

Тема. Творчість Тараса Шевченка

Матеріал до уроку. Т. Шевченко «Садок вишневий коло хати», «Зацвіла в долині».

Мета. Розвивати пам'ять та уяву учнів, удосконалювати навички виразного читання, виховувати гордість за духовну спадщину українського народу.

Дидактико-методичне забезпечення. Зображення селянської хати у садку шевченківських часів, картки, відео «Етнографічний музей України».

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Перевірка домашнього завдання.

Розповідь учнів про дитячі спогади О.Іваненко, пов'язані з Т. Шевченком.

3. Вправа «Фотооко».

- Прочитайте слова на картках.

Садок, хрущі, плугатарі

Йдуть, співають, ждуть.

Вишневий, вечірня, маленькі.

(Учитель демонструє слово-картку не більше однієї секунди).

- Назвіть слова, які ви прочитали. Які з них відповідають на запитання «Що роблять?» Які іменники ви запам'ятали? Хто такі «плугатарі»? Чи були серед прочитаних слів прикметники? Які?

4. Повідомлення теми уроку і мотивація навчальної діяльності.

5. Робота над віршем Т. Шевченка «Садок вишневий коло хати».

5.1. Розгляд зображення селянської хати в садку.

- Розгляньте зображення. Чи часто сьогодні ми можемо побачити таку хатину? Але зберегли люди для своїх нащадків пам'ять про давні часи. Ви подивитесь відеоролик «Етнографічний музей України». (Перегляд відео). У таких оселях жили люди. Завжди, у всі часи українські хати були чепурні, білі, бо за ними доглядали працьовиті руки господарів. Усіх, хто мандрував Україною, вражала мальовнича природа і привітні люди. Про це і писав у своїх творах наш Кобзар.

5.2. Читання учнями вірша «Садок вишневий коло хати» Т. Шевченка.

5.3. Аналіз змісту вірша.

- Які думки викликав у вас прочитаний вірш? З яким настроєм ви читали цей твір? Як ви думаєте, з яким настроєм, почуттям писав поет вірш? Про що ця

поезія? Чи доводилося вам бачити хату в садку? Які емоції викликають у вас мальовничі картинки?

5.4. Робота в групах.

Група 1. Прочитайте рядки вірша, зміст яких можна передати малюнком.

Група 2. Прочитайте рядки вірша, які говорять про працьовитість людей.

Група 3. Пошукайте у вірші рядки, в яких розкриваються дружні стосунки між членами родини, і прочитайте їх.

Група 4. Поміркуйте, що хотів сказати поет про працю матері, коли обрав для цього слова: «Сама заснула коло їх».

6. Виразне читання вірша учнями.

- Прочитайте вірш так, щоб це сподобалося поету, який написав його.

7. Узагальнення-висновок.

- Про що розповів поет у вірші? Що він підкреслив словами: «Затихло все... Тільки дівчата та соловейко не затих»?

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

8. Опрацювання вірша Т. Шевченка «Зацвіла в долині».

8.1. Лексико-семантична робота.

- Стало любо, свитина, долина.

8.2. Читання вірша учнями мовчки.

8.3. Перевірка сприйняття змісту вірша.

Тест

1. *Зацвіла в долині:*

а) біла акація; б) червона калина.

2. *Поет порівнює калину з...*

а) дівчиною; б) хлопцем.

3. *Пташечка, зрадівши...*

а) защебетала; б) полетіла.

4. *Дівчина вийшла з хати...*

а) у козушку; б) у білій свитині.

5. *Дівчина вийшла погуляти...*

а) у гай на долину; б) у вишневий садок.

8.4. Повторне читання вірша учнями з установкою: називати слова, які римуються.

8.5. Складання мовленнєвої партитури читання вірша.

Розстановка інтонаційно-сміслових пауз, наголосів; обрання тону, гучності, темпу читання.

8.6. Виразне читання вірша учнями.

8.7. Аналіз змісту малюнка до вірша.

- Розгляньте малюнок. Поміркуйте, чи точно художник відтворив на малюнку те, про що сказав автор у вірші? Знайдіть у вірші слова автора, які використав художник, щоб передати свій настрій. Прочитайте їх.

9. Підсумки уроку.

- З якими творами Т.Шевченка ви працювали на уроці? Що об'єднує твори поета? Чи вдалося вам відчувати настрій поета? Як ви думаєте, поетові сподобалося би ваше прочитування віршів? Який з віршів вам би хотілося вивчити напам'ять?

10. Домашнє завдання.

Виконати різнорівневі завдання до обох віршів. Вивчити напам'ять вірш «Садок вишневий коло хати».

11. Виконання завдань з рубрики: Перевір себе.

1. Вірш «Весняні дарунки» написав:

- А Олександр Копиленко;
- Б Анатолій Костецький;
- В Тарас Шевченко.

2. У тексті Наталі Забіли «Ластівки» розповідається про:

- А будівництво гнізда пташками;
- Б маленьких ластів'ят;
- В приліт пташок на рідну землю.

3. Олександр Копиленко написав текст:

- А «Весна іде»;
- Б «Гуси»;
- В «Весняні квіти».

4. Вірш «Садок вишневий коло хати» написав:

- А Тарас Шевченко;
- Б Анатолій Костецький;
- В Олександр Копиленко.

5. Про рослину гінґо розповідається у тексті:

- А Наталі Забіли «Весна»;
- Б Катерини Міхаліциної «Хто росте в парку»;
- В Олени Пчілки «Весняні квіти».

6. У вірші Тараса Шевченка «Зацвіла в долині» поет червону калині порівняв із:

- А дівчиною-дитиною;
- Б пташечкою-щебетушкою;
- В біленькою хатою.

Тема. Вчимося описувати

Мета. Удосконалювати мовленнєву діяльність учнів з огляду на розгорнуті ознаки предметів, збагачувати словниковий запас, формувати вміння використовувати засоби мови відповідно до завдань висловлювання, виховувати любов до природи і бережне ставлення до неї.

Дидактико-методичне забезпечення. В. Наумчук, М. Наумчук. Зошит з розвитку зв'язного мовлення. 2 клас.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Повідомлення теми уроку.

3. Робота над загадками.

◆ Чия голова не має носа?

◆ Хто голівку свою влітку накриває
І по двадцять хустин на голівці має? (Капуста)

◆ Біг через пліт, зачепився і висить, а не вмирає.

◆ Жовтопузий карапуз
Йшов городом та й загруз,
Бо насіння стільки має,
Що аж боки розпирає. (Гарбуз)

◆ Відгадайте, діти, хто
Має носик – долото?
Ним комах з кори виймає,
Про здоров'я лісу дбає. (Дятел)

◆ Навесні пташки носаті
Оселились в нас на хаті,
Довгоногі, довгошиї,
Жабенят ловити вміють. (Лелеки).

- Що допомогло вам відгадати загадки?

- Які ознаки гарбуза (капусти, дятла, лелеки) вказані в загадці?

4. Робота із зошитом.

4.1. Читання тексту «Гарбуз».

- Назвіть ознаки овоча, на які вказано в тексті. Які з цих ознак відображені в загадках про гарбуз? (Учитель ще раз читає загадки).

4.2. - На які ознаки ви орієнтувалися, коли відгадували загадки про капусту? Складіть опис капусти за малюнком і вказаними ознаками-орієнтирами (завдання 2, с.44; усно).

4.3. Самостійна робота (завдання 3; усно).

4.4. Гра «Впізнай мене».

(Виконання завдань 4, 5, с.45; письмово).

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а

5. Колективне складання опису лелеки за схемою-опорою.

5.1. Аналіз структури тексту.

5.2. Усвідомлення учнями логіки викладу думки.

5.3. Усне складання тексту-опису лелеки за схемою-опорою.

5.4. Самостійний запис тексту-опису лелеки учнями.

5.5. Зачитування учнями тексту-опису.

6. Підсумки уроку.

- Чого ми навчалися на уроці? Чи потрібно орієнтуватися на ознаки того чи іншого предмета, щоб точно описати його? На який предмет вказують такі ознаки: «Білі груди, чорні крила, над вікном гніздо зліпила». (Ластівка); «Уночі гуляє, а вдень спочиває. Має круглі очі, бачить серед ночі. (Сова); «На городі нога стоїть, на нозі голова висить, Куди сонце повертається, туди голова нахиляється». (Соняшник).

Складіть опис помідора, зозулі (усно).

Тема. Поет живе в серцях свого народу

Мета. Збагачувати знання учнів про дитячі роки Т. Шевченка, формувати емоційно-чуттєву сферу дітей, пробуджувати інтерес до творів про поета, допомогти усвідомити закономірність «автор – книга – жанр», «виховувати шанобливе ставлення до духовної спадщини українського народу.

Дидактико-методичне забезпечення. Портрети Т. Г. Шевченка в різні періоди його життя, дитячі художні книжки: О. Іваненко «Тарасові шляхи», Т. Шевченко «Мені тринадцятий минало», «Тече вода з-під явора», «Зоре моя вечірняя», «Дитячий кобзар», Є. Білоусов «Тарасове перо».

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.

2. Орієнтація у групі книжок, представлених на виставці.

- Розгляньте книжки, представлені на виставці. Прочитайте назви книжок. Хто з авторів вам знайомий? Що з творів цього автора ви читали? Де і як відбулося «знайомство» з цим автором? Як називається книжка відомого вам автора? Як ви думаєте, про які шляхи йдеться в цій книжці? Розгляньмо книжку всі разом.

(Учитель тримає книжку О. Іваненко «Тарасові шляхи», посторінково гортає її, звертаючи увагу дітей на заголовки, малюнки...) Завершивши перегляд книжки, звертається до дітей:

- У книжці представлені твори одного автора чи багатьох? До книжки увійшли твори різних жанрів чи тільки оповідання? То зробімо висновок про книжку: це книжка-збірка творів одного автора. Прочитайте запис на дошці: «автор – книжка – жанр». З опорою на запис, дайте характеристику щойно переглянутій книжці. (О. Іваненко. Тарасові шляхи. Оповідання).

- Назвіть інші книжки, які є на виставці. Які з них ви бачите вперше? Про що може в ній йтися? На які ознаки ви будете орієнтуватися, щоб висловити припущення, про що (кого) розповідається в книжці? З якою книжкою вам би хотілося познайомитися ближче? Чому?

3. Читання вчителем оповідання «Маленьким про великого Тараса» О. Іваненко.

Маленьким про великого Тараса

Поки була жива мати Тараса, все-таки якось перебивались. Та от умерла мати, ще молодою, від непосильної праці та нужди. Лишились діти бідолашними сиротами. Не знав батько, що й робити з ними. Старша сестра Катруся ще при матері вийшла заміж і переїхала в інше село.

Оженився батько вдруге на вдові з трьома дітьми. Думав – легше буде, жінка і з дітьми, і в господарстві дасть лад. Та де там! Мачуха трапилась люта, не злюбила дітей, особливо Тараса. Тарас не давав своїх молодших сестричок кривдити, завжди за них заступався. Ну, а мачуха, хто що не нашкодить з її дітей – все на Тараса зверне і Тараса покарає.

Тільки й було радості, коли якось одним літом батько пішов з чумаками і взяв Тараса з собою. А чумаками звались люди, які ходили з України аж у Крим по сіль та рибу. Не було тоді поїздів, їхали чумаки возами, в які запрягали дужих, спокійних волів. Воли йшли поволі, і чумаки, власне, не на возах їхали, а йшли поряд довгим шляхом, степами, полями, понад ріками, озерами аж до Чорного моря.

От і Тарас вирушив з батьком у таку «чумачку» – подорож з чумаками. І багато-багато побачив по дорозі.

Побачив він і могутній Дніпро з мальовничими берегами, високі давні могили в широких степах, де трава, вища за людину, гойдалась од вітру, немов хвилі у морі, а вгорі у блакитному небі літали орли.

Минали чумаки зелені гаї, села і міста, і різні люди стрічались їм. То сліпий кобзар сидів, грав на кобзі і співав старовинні пісні-думи, то стрічали вони рекрутів-хлопців, яких забрали в солдати. За ними йшли матері, жінки, плакали, прощались, наче на все життя. Та воно майже так і було, бо в ті часи в солдатах служили двадцять п'ять років.

Бачив Тарас, що скрізь тяжко працюють люди, як і в їхньому селі. Стрічались їм пани в розкішних каретах, на баских годованих конях. Замислювався малий Тарас так само, як удома: чому скрізь одні працюють, поневіряються, а інші тільки гуляють, панують та розкошують?

Та під час подорожі дуже радів Тарас, що йде в батьком, з чумаками, так багато бачить навколо, стільки цікавого чує, а головне, ніхто на нього не гримає, не лає так, як мачуха.

Обіцяв батько і другого року взяти Тараса з собою, коли пан його самого з чумаками пошле.

Та не довелось, бо, як писав Тарас потім, -
...Батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,

Умер на панщині!.. А ми
Розлізлися межі людьми,
Мов мишенята. Я до школи –
Носити воду школярам...

Оксана Іваненко

4. Бесіда-роздум про прослухане оповідання.

- Чому так важко жилося Тарасовій родині? Якою виявилася мачуха Тараса? Як вона ставилася не до своїх дітей? Що принесло хлопчикові трішки радості? Що довелось побачити Тарасу, коли він подорожував з чумаками? Над чим замислювався малий Тарас? Чому не довелось хлопчикові вдруге піти в подорож з чумаками? Чим займався Тарас після смерті батька?

5. Самостійне ознайомлення учнів з книжкою, яку читатимуть (на вибір учителя).

6. Читання учнями вказаного вчителем твору.

7. Вияв і оцінка якості самостійного читання-розгляду книжки.

- Яку книжку ви самостійно розглядали і читали? Який твір ви прочитали? Що ви дізналися про книжку до читання твору? Скористайтеся пам'яткою розгляду книжки і розкажіть все про книжку. Про що ви дізналися з прочитаного твору? Де і з ким відбувалося все, що описане у творі? Що запам'яталося (схвилювало, здивувало; вразило, принесло радість)? Чи виникло у вас бажання ще більше довідатися про життя Т. Шевченка в дитинстві, юнацькі роки?

8. Цікавинки для учнів.

◆ У першу збірку творів поезій Т. Шевченка під назвою «Кобзар» увійшло лише вісім віршів.

◆ Т. Шевченко склав і видав «Букварь кожнорусскій». Це була остання прижиттєва книжка українського генія.

◆ Мистецька спадщина Т. Шевченка є значною. Твори живопису й графіки збереглися до нашого часу – 835 одиниць. За життя Т. Шевченка експонувалися окремі його малярські твори.

◆ Перші великі виставки художньої спадщини Т. Шевченка було організовано в 1911 році до 50-річчя з дня смерті Шевченка.

9. Розгляд портретів Т. Шевченка в різні періоди його життя.

- Хто зображений на портретах? Який портрет вам доводилося бачити раніше? Якого віку поет на кожному з них? Цей портрет (учитель демонструє «Автопортрет» Шевченка) написав сам Шевченко, інші портрети писали з нього його друзі. Ім'я Т. Г. Шевченка буде жити у віках в серцях українського народу.

10. Рекомендації до позаурочної діяльності.

Пошукати книжки з творами Т. Г. Шевченка і доповнити ними книжкову виставку.

Тема. Перевір себе (2 год)

Мета. Перевірити ступінь осмислення учнями вивченого матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань різної складності, виховувати охайність, любов до природи.

Дидактико-методичне забезпечення. В. Наумчук, М. Наумчук. Зошит з української мови та читання. 2 клас. Частина 2.

План-конспект

1. Організація учнів до уроку.
2. Повідомлення теми і мети уроку.
3. Робота з зошитом.
 - 3.1. Читання тексту Б. Харчука «Ромашка».
 - 3.2. Аналіз змісту твору.
 - 3.3. Виконання завдань.
 - Перечитування твору учнями мовчки.
 - Пояснить значення слова «левада».
 - Позначити дієслова, вжиті автором у переносному значенні.
 - 3.4. Виконання завдань 2, 3 (с.18-19).

Фізкультхвилинка

4. Робота з прислів'ями (завдання 4, с.19).
5. Групування і добір дієслів за вказаними ознаками (завдання 5-7, с.19-20).
6. Списування (завдання 8, с.21) з ускладнювальними елементами.
7. Тестова перевірка мовних знань (с.22-23).
8. Розвиток зв'язного мовлення. Складання діалогів.
 - 8.1. Робота з ілюстративним матеріалом.
 - 8.2. Аналіз ситуацій 1; 2.
 - 8.3. Відповіді на запитання-завдання до описаних ситуацій.
 - 8.4. Складання діалогів з опорою на малюнкове зображення.
9. Підсумки уроку.

- Яку роль відіграють дієслова в мовленні? Що ви знаєте про дієслова? Наведіть приклади дієслів, які відповідають на запитання що робить?, що зробила?, що буде робити? Послухайте вірш М. Чумарної «Мої квіти в садочку». Чи містить вірш дієслова, відповісте після його прослуховування.

Мої квіти в садочку –
Як зірочки у віночку:

Це ромашка біленька,
Це волошка синенька,
А це рожа червона –
Як сестричка піона!
Жовті в нас нагідки,
А рожеві квітки
Мають мальви та айстри –
Я їх сію на щастя!
І не буду їх рвати
Та носити до хати,
Бо для квіточок хата –
Лиш земля багата!

- Які дієслова містить вірш? Поставте запитання до кожного дієслова. Чи виражають дієслова бажання авторки любити та оберігати природу?

- З чим авторка порівнює квіти? Які кольори квітів згадані у вірші? Пофантазуйте, про що би ви розповіли, якби вам довелося дати відповідь на запитання: «Квіти – краса землі».